МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

# СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIаи обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрийн Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 112 (4280). ШОАТТА, 17 сентябрь 1966 шу. Мах 2 кеп.

## ДОАКЪАРА ЛАЬРХIА

Дукхахча шерашка мел деза доакъар доацаш хало эзай Шелковской района «Червленный» яхача колхоза хьайбаш лелалехьаша, цудухьа цу гIулакха укх шера къаьстта теркам тIабахийтаб цига.

Хьайбашта сийнача конвейера лаьрхIа гураха 1308 гектар рожь дIадийнад фермашта гонахьа дадача лаьтташ тIа.

Къаьстта тIехдика къахьег гурахьа юв культураш дIаювча Стороженко Дмитрий Ивановича кулгалдеча шоллагIча комплексни бригада.

Во лелац гIулакхаш Домонаев Николай Филимонович бригадир волча кхоалагIча комплексни бригаде а. 310 гектара тIа доакъара лаьрхIа рожь дIадийна яьннай из. Дика кийчду хIанз ялат дIадувш дола лаьтташ механизатораша Корнаев Iалдала, Андрюнко Михаила.

Укх бригаде ялаташ дIадувш кхо агрегат йоалл. «Беларусь» яхача трактора тIехьайийзача сеялкаца нормах 14 гектар дIае эзача 20 гектар дIаюв Исаев Вахас.

Гурахьа ювш йола культураш 1100 гектара тIа дIае езаш я бригада, хIаьта хIанзле цу гIулакха кийчдаь лаьтта 750 гектар да.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

# ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

☆ ☆

## Мехкдаьтта кIеж техай

Бокиха къахьегама толам баьккхаб «Малгобекнефть» НПУ кIоарга бурув деттача контора № 856 йолча мастер Алероев Архон керте латтача бурув деттача бригада коллективо. Селхан кIаларча мела тIоаний кхоалагIча пласта чура техай мехкдаьтта кIеж. Скважина кIоаргал 3330 метр я.

ШоллагIча мехкдаьтта промысла эксплуатационникашка дIаяла кийчъеш я из скважина хIанз.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха собкор.

## БУРУВ ТОХИЛГА СИХДАЬД

Октябрьски района мехкдаьттахоша дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьца хьинаре къахьег Карабулакски кIоарга бурув деттача контора коллективо. Бурув деттараша ханал хьалха кхоачашйир бархI бетта задани; иштта тIехкхоачашъе дерхI нйс бетта план а.

Социалистически яхье хьалха латт бурув тохара мастераша Широкоступ Владимира, Старшинин Анатоле, Протасов Сергея кулгалдеча бригадай коллективаш. Цар кхоачашъяьй цхьайтта бетта задани. Дукха ха ялалехьа цар кхоачашъергья шера план. Иштта, нов. Широкоступ керте латтача бригада шера план кхоачашъе 100 метр бурув тоха деза, хIаьта Протасова бригада — 73 метр.

Иштача толамашца накъа болх Октябра 49 шу дузача денна Карабулакски бурув деттараш.

А. БАКАЛЮК.

Дика къахьег пятилетка хьалхарча шера Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода Штейнгардт Самуил керте латтача № 5 — 6 йолча установка коллективо. Июль бетта завода карара-кара тела ЦIе байрахх яьккхар установка болхлоша. Иштта дика къахьийгар цар август бетта а. БархI бетта ерригa продукци арахецара план ийсди ханал хьалха кхоачашйир, хIаьта сийрда мехкдаьтта продукташ арахецара план а тIехкхоачашйир установка коллективо. Электроэнерги кхоара бархI бетта план дуккха тIехкхоачаш а яь, рационализаторски предложенеш балха юкъеяккхаьа шера план хIанзлехьа 130 процент кхоачашъяьй цар.

Установка къахьегамхоша арахецаш йола продукци — сийрда мехкдаьтта продукташ — белгалъяьннай ерригача республике ший лакхача дикалца.

ХьатIадоагIача Октябра цIей сийна къахьегама вахте а этта шоай дерригa хьинар а айдаь къахьегаш ба установка болхлой укх бетта а. ДикагIчарна юкъе ба операторащ социалистически къахьегама Турпал Ведерников Николай, Моисеева Евгения, Назарова Фаина, дуккха кхыбараш.

Р. АУШЕВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) оператора гIонча Кудинова Валентина, операторащ Ведерников Николай, Назарова Фаина, Моисеева Евгения, установка начальник Штейнгардт Самуил.

И. Плиева сурт.

Свердловски область. Дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай В. И. Ленина цIерахча Нижне-Тагильски металлургически комбинатера рельсаш объемни чIоагIъю цех. Цу чу оттаяьй рельсаш даьттала чIоагIъе йиш хулийташ йола чIоагIъялийтара машин. Цу тайпара чIоагIъяьча рельсаша гIулакх деш йоаккха ха шозза дукхагIа алсам йоал. Тхьаь шера чухьа хувца а ца езаш шоашта тIауха низ тешшаме доалургба царга.

Сурта тIа: дIалхьийта тIайотташ латт 25 метр йIаьхача чIоагIъяьча рельсий аргIанна йола парти.

А. Зольникова сурт.
ТАСС фотохроника.

## КЕРДАДАРАШ, ХИННАРАШ, БАКЪДАРАШ

Мангышлак, Узень. Шеко йолаш дац уж цIераш кастта дерригача геологе учебникаш тIа а экономически справочникаш тIа а хургхилар. Укхаза, Казахстана малхбузехьарча доазонна юххе кораяьй шоаш моргаш кхы йоаца мехкдаьтта запасаш. Керда хоам кхаьчаб Мангышлакера. № 14 йолча скважина чура, 1790 метр кIоаргачара боккха низ бола мехкдаьтта кIеж етта йолаеннай, дийнахьи буси 50 тонн мехкдаьтта хьал а ухийташ. Массанахьа а яхар мо укхаза доаллача дукха парафин йоаллача мехкдаьттал аргIа а долаш, цIена, дайга, парафин кIезига йоаллаш да из мехкдаьтта. ЛохегIарча, ткъаьи шоллагIа аьле цIи йолхача горизонтера техача дайгача мехкдаьтта кIежо харцду цига голтагача моттиге мара мехкдаьтта доаллаш ца хилара хьакъехьа хьалхагIа геологаша мел лийрхIараш. Кхаь а горизонтах чакхдоалаш бурув а теха яьккхача № 1 4 йолча скважина хьахьекхал ерригача 250 метр йолча соммала мехкдаьтта доаллаш хилар. «Казахстаннефть» яхача объединене геологаша бакъду цу гучадаьккхачо структура лохегIарча этажашка дикка дукха даьржа мехкдаьтта доаллаш хилараи уж керда йоккхий запасаш хилараи тешал делга. Мехкдаьтта лехара балхаш дара керда районаш белгалъяьй.

(АПН).

Тбилисски университета шоватхъа хургвола журналисти филологи кхаь кIиран производствении практика чакхйоаккхаш Праге хиннав.

АПН корреспондентаца къамаьл деш тбилисски студентий кулгалхочо профессора Отар Джапаридзе аьлар:

— Доазол дехьара производственни практика — социалистически мехкий студенташта юкъерча доттагIала керда форма я. Праге вай студенташ-журналисташ чехословацки газетий болх а, хIаьта иштта типографски гIулакх мишта вIаштIехьдаьккха да а довзаш хилар. Филологаша практика чакхъяьккхар библиотекашка, школашка, клубашка. Пражски университета профессораша тбилисски студенташта лаьрхIа йола лекциони курс йийшар.

Шоай аргIанна чехословацки студентех-журналистех, филологех, библиотековедех шоватхъа саг Тбилисе а воагIа. Цар практика чакхйоаккхаргья гуржий газетий редакцешка, школашка, культурно-сердалон учреждененшка.

(АПН).

## IА КХЕРАМЕ ДАЦ

ХIара шера хьайбаш дика Iангара доах Ножай-Юрта района Орджоникидзе цIерахча колхоза хьайбаш леладераша. Укхаза дика кхетаду аххан замалахь лоаман йIаьхийча даьгIенашка даьжача хьайбай продукци Iана замалахьа даьгI ца ялийтарал совгIа, паччахьалкхенна хьайбай продукташ дIаялара план кхоачашъяра доакъара чIоагIа база хила езалга.

Цудухьа дика ха латтача хана 500 гектара тIара хьекха 800 тонн совгIа дика доакъар Iалашдаьд колхозхоша. Доакъар Iалашдара балхаш чакхдаьннадац укхаза, бакъда хIанз а хьокхаш я йол.

Доакъар Iалашдеча къаьстта дика балхаш ду Октябра 49 шу дузача ден сийленца накъа дахара социалистически яхь йоаржаьча Юсупов Альваре кулгалдеча бригада членаша. Планах 350 тонн доакъар кийчде дезаш яр бригада. План кхоачаш а яь кхы а йол хьокхаш я бригада.

— Укх шера дика Iангара дарг-да тха колхоза хьайбаш, — йоах колхозхоша.

М. АХМАДОВ.

Дукха ба Наьсарен «Электроинструмент» заводе укх шера юкъера школа йистеяьккхачул тIехьагIа балха баьхка мехкарийи нагий нахи. Махулла сихагIа балха говзал нараерзае гIерташ, хьаьнала къахьегаш ба нагирхой. Царна хьехаш ба завода дикагIа бола специалисташ. Укх сурта тIа шоана гу коммунистически къахьегама ударница Гадаборшева Роза (аьрдехьа). Цунгара хьокхам эцаш цунна улув болх беш я Наьсарен юкъерча школа выпускница Бариева Рая. Технически тIахьожама отделе я Рая Iомалуш.

ХIанззехьа юкъаяхай Рая общественни балха. Из я цеха комсорга заместитель.

Дика дIаболабаьб Раяс ший къахьегама никъ.

И. Плиева сурт.

## ДИКАГIЧАР ОПЫТ—МАССАНЕНА

МОСКВА, 13 сентябрь. (ТАСС-а корр.). Тахан СССР ЦСУ заседаней зале гулбеннаб кIалаш деча, хIамаш тегача, кога гIирсий, галантерейни фабрикай кулгалхой, инженераш, хьалха латта болхлой, изобретателаш, рационализатораш. Цар декхар—производства культура лакхъярен къахьегама хьалаш дикагIа тоаларен наькъаш белгалделга.

Докладчика — СССР яйгача промышленноста министра заместитела Е. Т. Алексеева дийцар Ивановски камвольни комбинат, Акимова цIерах йола Купавински диткъача моашой фабрика, № 53 йола московски хIамаш тега фабрика. «Рассвет» яха львовски телатий объединени санна йолча дикагIча предприятешкарча къахьегам вIаштIехьбаккхара опытах лаьца. Укхаза чакхдоах производствана комплексни механизации автоматизации елга, НОТ-о дIалехарашка хьежжа, пайданагIча тайпара балха моттигаш вIаштIехьъяьхай, производственни таташ кIезигдаьд, фена конденсацию система вIаштIехьъяьккхай, болхлойи инженерийи къахьегам аттача боаккха дукха а кхыдола гIулакхаш чакхдаьхад. Из опыт шерва дIа-са йоаржаянза ерьяц.

ЦСУ фойе йиллача выставка къоастам боллаш дIахьувкх цу предприятешта карагIдийнараш. Укхаза совещане доакъашхошта дова союза юкъарча молелий Щено лаьрххIа яйгача промышленноста предприятешта вIаштIехьдаьха спецбаракъаш.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЯРА МИНИСТЕРСТВА ВОЕНИЗИРОВАННИ ПОЖАРНИ ОХРАНА ОТРЯДАЦАРЧА БОЛХЛОШЦА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

## УКАЗ

Яьнна цIераш йоаечен паччахьалкхен доалахьара хIамаш вIалхарйоахачеи шоай са ца кходеши ца къахкаши дола гIулакхаш карагIдаларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Чурча гIулакха инженера-майора **Комарович** Николай Гавриловича—военизированни пожарни охрана отряда начальника.

Чурча гIулакха сержанта **Масхадов** Iумарий Мусийна — 10-ча военизированни пожарни даькъа отделене командира.

Чурча гIулакха техника-лейтенанта **Палукашвили** Юрий Владимировича — 7-ча военизированни пожарни даькъа начальника.

Чурча гIулакха техника-лейтенанта **Юсупов** ЯрагIе Мауждена — 2-ча ше къаьстта долча военизированни пожарни даькъа караула начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель
Т. ЛЕТКОВСКАЯ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный. 1965 шера 12 сентябрь. № 88.

# Гуйран балхаш дика чакхдахара—берригa низ

☆ ☆ ☆

## ЯЛАТАШ ДIАДУВШ ЛАТТ

Надтеречни района «Гвардейский» яхача совхоза шоллагIча отделене ялат кхедеча бригада кулгалдеш ва республика заслуженни механизатор Хасбулатов Муса. ХIара шера къахьегама толамаш доахаш хьабаьккхаб цун бригада механизатораш.

Гурахьа дувш дола ялаташ дIаде кийчо яра кхашка тIеххьара балхаш чакхдоахаш бар 13-ча сентябре бригада болхлой. Планах гурахьа дув ялаташ дIаде деза 2 эзар гектар лаьтта аьха даьннад. Геттара йIайхача хана кIаьдагIа дола соахка гудахьа йийна культураш чуйнца даьнна лаьтташ оахащ хиннаб трактористаш, хIаьта йоачаш хинначул тIехьагIа чIоагIденна хинна лаьтташ аьхар цар. Лаьтта 25—27 сантиметр кIоарген дикен аьхал. Норма 4,2—4,5 гектар мара йоацача юкъера лаьрхIача сменах 6—7 гектар лаьтта оахар трактористаша. Духхьал цхьан бетта 250 гектар лаьтта аьхад Магомадов Рамзана.

Аьха даьнна лаьтташ ялат дIадера агротехнико яххача тайпара кийчдаьд укхаза. Лущении культивации яь даьнна тахан ялат дIаде йиш йолаш бокъонца кийчдаь 900 гектар лаьтта да бригаде.

13-ча сентябре бригада кхашка болх беш ийс агрегат яр. Царех йиъ зяба лаьрхIа лаьтта оахаш, пхиъ культивации дисковании еш. Цул хьалхарча дийнахьа 60 гектар зябь аьхаяр трактористаша. Лаьтта оахаш яькка агрегаташ йоагIача тайпара оборудовани яь я. Нохарех предплужникаш йоахкар, иштта макхаши катокаши яр царна тIехьайийза. Зяба лаьрхIа аха деза лаьтта кхы 200 гектар мара дисадац бригаде.

Зяба лаьрхIача хьажкIаш дIаюврггйолча лаьтташка хIара гектара 250 килограмм кхоачийташ суперфосфаташ тессай. Цул совгIа 300 тонн кхо а диллад цу кхашка.

ДIадахача шера 730 гектара тIарча ялата «жужелица» яха лазар хиннадар. Цу лаьтта гурахьа мукх дIабе болабалалехьа сеялкашка гектара тIа 50 килограмм «гексахлоран» яха молхаш техар. Цар цIенъяь дIаяьккхар «жужелица». Цига хьахинна мукх дика хьийкъабар. ХIара гектара тIара 20,5 центнер чуийцар бригадо из культура. Укх шера «жужелица» яха лазар 150 гектара тIарча ялатах кхийттадар. Цу лаьтташта дIадахача шера санна обработка еш ба механизатораш.

— КIезига я боахаме минеральни удобренеш дIатувеса тукови сеялкаш, — йоах бригадира Хасбулатова. ХIаьта хIанз боахаме йолаш яраш къаьна а я. Цар болх бу бархI шу да. Иштта йоацаш я кхашка кхо дехка машинаш а. Цудухьа из болх кулгашца баьб укхаза.

Белгалле дезаш да, бригадо укх шера чуийцача ка болча ялатий хьувкъам лоха беце а из укх тIеххьарча шин шера кIезиглуш боагIилга. Керттера бахьан боахаме севообороташ вIаштIехьъяьха йоацилга да. Цул совгIа хIанзалца боахаме дIадувш хинна фу а дика дацар. Укх шера дика фу Iалашдаьд, из дерригa цхьоалагIчеи шоллагIчеи репродукцех да, бакъда севообороташ хIана а теркадьш укхаза.

ХIана массанахьа тIайийцача севооборотах 1624 гектара тIа гурахьа ялаташ дIаде дезаш дар тхо, хIаьта «Скотооткорм» яхача треста кулгалхоша яхачох гурахьа 2,5 гектара тIа ялат дIа ца дийча далац тхо, — йоах совхоза керттерча агронома нов. Беляева. Иштта шин-кхаь шера гурахьа дийна ялаташ чуийцача юха а гурахьа ялат дIадувш хиннад укхаза, цудухьа укх тIеххьарча шин шера хIара гектара тIара 2—3 центнер кIезигагIа чуэц совхозока бола ялаташ.

15-ча сентябре Балиев Вахен Тайсаев Iарбии шоай агрегаташца гурахьа дувш дола кIа дIаде болабелар. ХIара агрегата тIехьайийзай кхоккха сеялка. Кхы а ялх сеялка я бригаде кийчъяь латташ, уж а йолалургья кIа дIаде.

СалаIара а дуача хIаман а леттIа хьалаш вIаштIехьдаьхал укхаза.

С. МАЙСИГОВ,
тха собкор.

## Наурера комсаш лелаераш

«Грозвино» объединене чуйоагIача Наурски районерча комсаш лелаеча бархI совхозе комсий гайдолгаш кхаьча даьннад.

Совхоза къахьегамхоша чуэца езаш 11215 гектара тIара комсаш я. ХIара гектара тIара планага диллача чуэца езача 51 центнера меттел 70 центнер чуэца социалистически декхар тIайийцад цар. ерригa чуэцаргйола комсаш 77 эзар тоннагеи царех паччахьалкхенга йохкаргъяраш 74 эзар тоннагеи дIа а кхоачаеш. Царех промышленни центрашка бахача нахага керда йолаш йохкаргъяраш 1880 тонн я.

Август бетта хиннача хьалха латтача комсаш лелаерий совещане доакъашхоша берригa комсаш лелаеча совхозий а чхьагIара заводий а къахьегамхой тIахьийхар сиха а ца йойташ а 25—35 балха дийнахьа комсаш чуийца а чакхъяьха а ялийта. комсий материалаш кийчъяра технологи даккха хIама доацаш нийса лелае, къахьегама овсарле лакхъе, хьалха латтача комсаш лелаерий мугIараш дебаде.

КПСС XXIII съезда исторически решенеша дегаш ураоттадаь районера комсаш лелаераш хьувкъам чуэца болабеннача юххьанцарча деношка денз Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 49-гIа шу дизара сийленца накъабахара йолча социалистически яхьа юкъебахаб, хIаьта хIанз нормаш тIехкхоачаш а ю цар. Иштта, масала, «Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлоша Умарова Малихьата, Александра Ивановна Куповас нормага диллача 200 килограмм хьаяха езача моттиге 570 килограмм йоах «Рислинг» яхача сортах йола комсаш. Цу совхозе комсаш хьайоахаш а цунца цхьан ханна гор. Волгограде яхийта сорташта къестаеш а болх беча Александра Петровна Иванченкос, Берсаева Хьалипата, Раиса Ивановна Филькос нормага диллача 200 килограмм яха езача моттиге 410 килограмм йоах, хIаьта цунца цхьан ханна сорташта къеста а еш, яьшкашка ехкара норма 350 килограмм йолча моттиге 450 килограммага дIа а кхоач уж.

Комсаш лелаеча совхозий юххьанцарча партийни организацеша комсий хьувкъам чуэца болабалалехьа хьалххагIа агитаторий семинараш чакхъяьхаяр. Цу семинарашка агитаторашта лекцеш а докладаш а еш къамаьлаш дир совхозий специалисташа, парте райкома болхлоша. Царна йийшар «Советски Союза чурча а дунен халкъашта юкъерча а хьалах», совхозий къахьегамхошта юкъе политико-кхетама болхи социалистически яхьи йоаржаяра хьакъехьа йола лекцеши доклядаши.

Агитаторашцара болх дика вIаштIехьбаьккхаб партбюро секретарь нов. Несмеянов И. А. волча «Комсомольский» совхоза, парткома секретарь нов. Цепин Н. А. волча «Наурский» совхоза, партбюро секретарь нов. Повеснна М. И. йолча Калинина цIерахча совхоза парторганизацешка. Укхаза хадданза хIара бетт-бетта семинараш чакхйоах, агитаторашa шоай балха опыт шоайла дIа-са йовзийт. Цар хан-ханнахьа болхлошта юкъе газеташ, журналаш деш, беседаш ю. «Агитатора дневника» тIа дIаязду хьан, массаза, маца, малагIча темагIа фу даьд.

Хьожаргда вай, масала, «Комсомольский» совхоза 1-ча отделенерча агитатор волча тракториста къоначa коммуниста Савенков Константин Васильевича бадхага. Цо хадданза шийн хан-ханнахьа механизаторашца беседаш ю. Цо массава а дIакхетаваьв пятилетка хьалхарча шера «Комсомольский» совхоза коллективо хIара гектара тIара 70 центнер комсаш чуэцара, ерригa чуийца комсаш 8981 тоннага дIакхоачаяра, паччахьалкхенга 8500 тонн йохкара декхар тIайийца хиларах, цу даькъе шоай цхьоалагIча отделене 4.180 тонн йохкара декхар тIайийца хиларах. Нов. Савенкова шийгара къахьегама хьокхам тел, цо комсаш лелаяра балха дерригача тайпай нормаш даим 200—250 процента кхоачашъю, юккъера лаьрхIача цун бетта алапех 250—260 сом хул, хIаьта цкъаза 460 сомага дIа а кхоач. Шоай агитаторагара хьокхам ийбу кхыча трактористаша а, цар денна йола заданеш 180—200 процента кхоачашъю, царех ба ер трактористаш: «МТЗ-50» яхача трактор тIара Амиров Ахьмад, «ДТ-20» яхача трактор тIара Тумаев Идрис, «Т-28» яхача трактор тIара Гонтиев Адам, «ДТ-75» яхача трактор тIара Халиков Артем, «Т-38» яхача трактор тIара Узакаев Баудин. Уж новкъостий дика производственникаш хинна ца Iеш, хьинарера общественникаш а ба, дружинаца ба, вахаре а, дезале а, обществе а леладе дезача гIулакхий хьокхам шоашкара гойташ ба.

Агитатора Савенкова дуккха а беседаш яьй парте XXIII съезда, КПСС ЦК майски Пленума материалий хьакъехьа. СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара кийчо еза юкъагIа десятидворке болх а беш, цо харжархошта дика йоашхар «СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дарах йола Положени», кхыдола документаш. Укх тIеххьарча юкъагIа шоай отделенерча болхлошта цо баьшхаб «Зуламаш дарца лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезача гIулакхех» бола КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета сопам, «Хулиганалах болча бехктокхамах» дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

Болхлошца цу тайпара беседаш ю «Калиновский» комсаш лелаеча совхозерча агитатора Людмила Макаровна Стасюка. Из бригадир йолча бригада укх шера 572 тонн комсаш чуэца декхар тIайийцад, планага диллача чуэца езар 443 тонн йолча моттиге. ХIаьта агитатор Валентина Ивановна Карагичева бригадир йолча Калинина цIерахча комсаш лелаеча совхоза цхьоалагIча отделенерча цхьоалагIча бригада ше лелаеча комсий 85 гектарах хIаране тIара 6,5 тонн комсаш чуэца декхар тIайийцад, планага диллача 5 тонн мара чуэца ца езача моттиге. Цу тайпарча новкъостех ба районера кхы дуккха а агитатораш. Цар парте дийна дош комсаш лелаеча къахьегамхошта юкъе кхухь, комсаш чуэцача социалистически яхь йоаржае, толамаш даха уж оарцагIбоах.

Н. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски райкома инструктор.

## ДИКА КЪАХЬИЙГАД

Лакхара хьувкъам кхебаьб укх шера Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхлоша. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 23 центнер кIа чуийцад планах доагIар 19 центнер долча, хIаьта мукх а чуийцаб 19 центнер, планал 4 центнер совгIа.

ХIанз фуна ялат кийчдеш да тхо. хIана аьлча духхьал лаьтта тIоадал чуйолийта а хьаьндаь а кийчдаьдар аьнна лакхара хьувкъам кхебе йиш яц. Из дика кхетадар бахьан долаш хьатта тIарча болхлоша 580 центнер ялат кийчдаь хIанзле дIадувча боарамга дIакхоачадаьд. Ялат дика кийчъяьча помещенешка да. ХIанз болхлой фуна кийчдаьча ялата молхаш тохаш боахк. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья ялата лазараш ца кхетийта а зене са доахка хIамаш ца хилийта а. Молхаш теха яьнна хIанзле 200 тонн ялата.

Хьатта тIа кхаь сменах болх беш ба болхлой. ХIара болхлочоа тIадувха спецбаракъа а маскаш а тел. Низ а хьинар а ца кходеш къахьегарца белгалбаьннаб Р. Дугиева, Ф. Зуматова, М. Зурабова.

Кийчдаь даьнна кIа дIаде техника а дика кийчъяьй. Кхоъ колесни шиъ гусенични тракторашии, 7 сеялкеи хьалххе а кийч а яь латташ я. Ялаташ сиха а дикаллакха йолаш а дIаде дага ба совхоза болхлой.

Х. ОЗДОЕВА,
тока заведующи.

18 СЕНТЯБРЕ — ХЬУН БОАХАМА БОЛХЛОЙ ДИ

# БАЬЦЦАРЧА ДУВХАРЦА ЛАЬТТА ХОЗДЕШ

Терско-Кумски гIомарашкарча ах яьссалений климата бирсача хьалашка къахьегаш я Шелковской механизировании хьун боахама коллектив. Хьун боахама коллектива керттера декхар бирсача климатически факторий Iоткъам юхатохара, кIаьдбара, декъача михаштеи, гIомараштеи, дуIаштеи никъ бехкара, Iаржа денача Тийрка хиша зуламаш дергдоацаш хьунаш йогIар да.

Цу хьакъе, КПСС ЦК майски Пленума 1966 шера лаьттанцара беркат совдаккха царна мелиораци яра, даьгIенаш тоаяра, хIаьта долча юртбоахама даьгIений продуктивность лакхъяра оттадаь декхараш кхоачашдеш ба Шелковской механизировании хьун боахам. Цул совгIа кхееш республика халкъа боахамашта хьу лоаттаю хьун боахамо.

«Ше вахаш цхьа га а кхоьлча саго, укх лаьтта ше зехьа ца ваьхалга ларxIa мегаргда», — йоах цIи хезача эрсий писатела Леонов Леонила.

Семилетка хьалхарча 1959 шера денз 4061 гектар йолча майда тIа хьу дIайийнай хьун боахамо. Уж дахчан-кIотаргий фух йола итташ миллионаш маьхера гаьнаш я. Нагахь санна семилетка йолалуча 1959 шера оаха 302 гектара тIа хьу дIаегIаяле, хIаьта 1965 шера—861 гектара тIа егIар, вешта аьлча 2,9-зза дукхагIа.

Шелковской района «Комминтерн» яхача колхоза даьгIенаш тоаяра декхараш кхоачашдеш Привольни яхача хутора юхе хьалха михо дIа-хьа а кхухьаш доккхий гувнаш деш илла гIум 1500 гектар майда чулоацаш гонахь хьу а егIа чIоагIъяьй Шелковской хьунбоахама коллективо. ХIанз нигача йIаьхий даьгIенаш а йолаш чукхийтта моттиг я.

ЧIоагIа пен а хинна гIомарий дарца духьал латт дото бос лепа миха хенаш. Доагача дийнахьа маьлха йIайхача зIанарех михай Iиндаргlашка хьулалу нахи хьайбаши. Раьза ба колхозхой, раьза да тхо а, хьун болхлой.

ГIомарашкара оазис Шелковской механизировании хьун боахама Шелковской лесничества къахьегамхошта дола памятник да. Iалаьмате хала, доккха гIулакх даьд хьун культурай звеньяй звеньевойша Н. Резникова, Е. Карасева, хьункультурницаша А. Кулешовас, А. Трусовас, З. Ховранинас, кхыбараша. Шоай балха дика мастераш ба уж.

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза гIомара йоккхийча майдашта гоннахь шоай кулгашца хьунаш егIай Каргалински Бороздиновски лесничествай хьункультурницаша Н. Винниченкос, Е. Смирновас, М. Семеновас, Л. Батсковас, П. Махротеловас, Г. Поповас.

Правительственни лакхара совгIат — Ленина орден еннача хьункультурай звено звеньевая йолча Винниченко Надежда Ивановнас болх бу шийтта шу даьннад.

Город Кизляре дIакхоачаш наькъа дехьа-сехьа бIаргагу халкъа боахама маьхера хьуна дахча ду, мода доалла кIайча кIарихала лакха гаьнаш. Цох дакъа доал Бороздиновски лесничества болхлочун Винниченкон цо кулгал деш къахьегача цун новкъостийи. БIаь гектараш тIа егIа цар кулгаша дIаегIа кIайча акаци гаьнаш.

1963—1965 шерашка 90 гектар совгIа сомий бешамаш егIай хьун боахача коллективо. 1967 шера сом лургба цар. Сомий бешамаш йогIаши царна гIулакх деши дукха балхаш лаьд трактористаша коммунистически къахьегама ударникаша Н. Требунскиха, В. Кошаева, С. Плетнева.

Шелковской яр лесозащитни район я. Дукха хьуна дахча эш укхаза. Района колхозашеи совхозашеи дахчанна даь заказаш кхоачашде гIерт Шелковской механизировании хьун боахам. Семилеткаx 110 эзар кубометр дIакхачийтай колхозашкеи совхозашкеи.

Хьу кийчъяра, хьаккхара, цунна гIулакх дара бокъонца бола мастераш хинна белгалбаьннаб нн. Захаренков, Пахомов, Жариков, Соловьев, Дзюба, Паршин, Сайганов, хьу кхухьача машина шофер В. Плаксин, тракторист нов. Каржухов.

Къилбаседа Кавказе Шелковской механизировании хьун боахам мара бац дахчан отходех дахчан кIор беш. Вайнигара кIор Азербайджане, Кабарде, Карачаево-Черкесе, Ставрополе, ХIирашкахьа, Дагестане хьайбашта. Коа тIарча оалхазарашта углеродисти подкормика е кхухь.

Хьуна гIулакх дар хьун боахама керттерча функцех цаI я. Семилеткаx 2100 гектар майда тIара хьу цIенйир. Цо гIо дир хьун дикал тоае, лаьттанцара тIоалал лордеш дIаегIача хьуна лоархIам лакхбайтар.

Хьалха кулгашца беш хинна болх хIанз динача механизмашца бу. Кулгашца дIаюаш хинна хьу хIанз машинашца юв, кулгашца хьийкха хинна херхаш дIа а даьха бензомоторни дараш юкъедоаладаьд.

Хувцабеннаб нах а. Духхьал диги кулгашца хьекха херхи мара лелабеца хайнача хьу телараша хIанз бокъонца караерзаьй хьу кийчъю техника.

Хьахиннаб рационализатораш: бригадир-механик А. Харип, Ф. Туров, С. Фенске. Станочникий балха кхерамзле лакхъяра, кулгашца деш хинна цхьадола балхаш механизмашца дара, къахьегама овсарле лакхъяра дукха рацпредложенеш тийннай цар.

ХIара кварталах хIара шера производственни планаш кхоачашъеш хьайоагIа хьун боахама коллектив. Республика хьун боахамашта, хьун промышленни боахамашта юкъе социалистически яхье дуккхаза кот а йийннай из.

Совхозе хьахиннаб лакха квалификаци йола болхлойи специалисташи. Коммунисташ хиларах тарра даим шоашкара хьокхам гойт лесниче Н. Щербакова, лесниче гIонча В. Кузьменкос.

Пар кулгалдеча лесничества коллективаша толамца кхоачашду шоай производственни декхараш. Лакхала боарамагIа лелабу цу коллективаша кхетамеи политико-массови болх.

Кердача пятилетка план хана хьалха кхоачашъяра парте даь кхайкарал чIоагIа хьаллаьцар боахама къахьегамхоша.

Хьун боахача болхлочун Денна накъа боагIаш валови продукци арахецара итт бетта план 106 процент кхоачашъяьй хьунбоахама коллективо.

Резерваш гуча а йоахаш, кхоачамбоацараш дIа а доахаш, партеи советски правительстваи йоакхо ярах дегаш айленна къахьег Шелковской хьун боахама болхлоша, гIулакхерча наха. Дерриг низаш тIадахийтад пар керлача пятилеткаx шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара.

**Е. МАТВЕЕВ,**
**Шелковской хьун боахама директор.**

# ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Дезача совгIаташца белгалбаьхаб укх шера эггара хьалха шоай цIей дездеш бола хьун боахама болхлой. Семилетка шерашка тIехдика толамаш даьхар Сунженски хьун промышленни боахама коллективо. Дукха ба укхаза хьинаре къахьегаш производстве хьалха латта болхлой. Деза совгIаташ денначарна юкъе кIезига бац цу боахамера нах а.

Къаьстта дукха ловцаш доах укх деношка цу боахаме шофер волча Слесарев Петр Григорьевича—цунна еннай Къахьегама Шеча Байракха орден. Массехк шу да цо боккха низ болча «МАЗ-501» яхача автомашина тIа болх бу. Мичча хана лелаш я цун машин сатийна Iеш воацаш, массаза а цхьанцa хIамах воаллаш хул Петр Григорьевич ше а. Ший машинага хьажа мел везача хьежа, тоаде дезар тоадаь валлалца цIаккха а рейса араваргвац из, ханханнахь профилактически ремонт ю. Цулухьа ремонташта юкъейола ха дикка йоагIачул йIаьхагIа хул цун, кходе йиш хул доагор.

Хала да лоаман наькъашка машин лелас, бакъда, бIубенна, ший низах, ший машинах а боккъонца тийша лелаю Петр Григорьевича низ бола «МАЗ». Соахка пхи эзар кубометр хьу дIайихьар Слесарева ший машинаца Къилбаседа Кавказа лоаман наькъий хьалашка хьу дIаяхьара рекорд а оттаеш. Иштта дика къахьегаш, къонача шофераашта хьокхам луш, ший опыт царга дIайовзийташ болх беш ва Петр Григорьевич хIанз а. Шоай хьехархочунгара хьокхам эцаш иштта дика къахьегаш ба водителаш Мержоев Халил, Грибанов Иван, Жуков Петр, дуккха кхыбараш а.

«За трудовую доблесть» яха медаль еннай Маркина Фекла Егоровнайна, цун боккха къахьегама никъ лаьрхIа. Ший вахарцара ткъо шу даьккхад Фекла Егоровнас Сунженски хьун-промышленни боахаме тайп-тайпара балхаш деш. Дукха еза из гонахьарбарашта, массанена тIера, Iымерза хиларах. ХIанз Маркинас кулгалдеча гаьнаш дIайогIача бригаде къахьегаш барайтта кхалсаг я. ЧIоагIа барт тайна, нормаш халданза тIеккхоачашъеш къахьег бригада берригача членаша.

Музыкальни, текстильни, мебельни фабрикашта хьу Iалашъеш я Орджоникидзевская яхача стапицера хьун завод. Завода коллектива юкъе цIи хеза я нов. Лозовская Вера Егоровна керте латтача смена коллектив. Брак йоацаш, лакха дикал йолаш я цу смена арахецаш йола продукци. ЧIоагIа дика хеташ даькъала дийнар завода къахьегамхоша Вера Егоровнайна правительства денна доккха совгIат — «За трудовое отличие» яха медаль.

Кхы а дукха дувца йиш яр Сунженски хьун боахамий хьалха латтарех, хьинаре къахьегача ерригача хьунпромхоза коллективах лаьца. Дика да пятилетка хьалхарча шера хьу лелаераша даьха толамаш а. 270 гектара тIа хьу йогIара шера задани хьалхарча квартале кхоачашъяь яьлар хьунпромхоза коллектив. Цу толама юкъе дикка дакъа лоац производстве хьалха латтараша.

**И. ГУЗЕЕВ.**

☆

Лакхерча сурта тIа: Сунженски хьунпромбоахама Вамутера хьун участок. Хьу дIаухийташ латт. Лохерча сурта тIа: Вамутерча хьун участка шофераш М. Бузуртанов, Х. Мержоев.

**Н. Татарова сурташ.**

# КХЫ А ДИКАГIА КЪАХЬЕГАРГДА

Дика толамаш даьхад семилетка шерашка Ачхой-Мартана нов. Мизиев Ювсапа Юнус директор волча хьун боахама коллективо. Дика дIадоладир цар пятилетка хьалхара шу. Мебельни промышленноста лаьрхIа шера дIаяхийта езача 16 кубометрах бархI бетта 11 кубометр дIаяхьийта баьннаб хьу лелаераш, хIаьта дIайогIа езаш хиннача 260 гектарах хIаналеа ерриге дIаегIа баьннаб хьун боахама болхлой. Иштта дика кхоачашъю боахама коллективо кхыдолча хьокхамий план а.

Пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра «Октябрьнефта» мехкдаьттахоша дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцача хьун боахама коллективо тIайийцад укх шера план 25-ча декабре кхоачашъяра социалистически декхар.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб нн. Лабазанов, Мальсагов, Висаитов, Галаев, кхыбараш а. Царех цхьабараш баьхаб хьун боахама Сийлен доска тIа, вокхарна еннай Сийлен грамоташ.

Ачхой-Мартана боахама коллектива юкъе ба иштта СССР Лакхехьарча Совета Президиумо хьун боахама болхлой Ди дездеш медалаш еннa нах. «За трудовую доблесть» яха медалаш еннай хьун боахама шофера Нахаев Балийна, ремонтни мастерской заведующи Сатуев Рамзана. Хьу хьоахча Арсамурзаев Зайндена еннай «За трудовое отличие» яха медаль.

Хьун боахама дикагIа болча активисташта юкъе ва Сатуев Рамзан. Из ва хьун боахама партбюро член, парте райкома членалла кандидат Серноводскерча юртбоахама техникума йиълагIча курсе дешаш а ва. Цо кулгалдеча ремонтни мастерскера машинаш массаза дикача хьал тIеи болх дика беши хул. Хадданза тIехкхоачашъю мастерске коллективо план. Дукха я цунга Сийлен грамоташи кхыдола совгIаташи.

Хьун боахама болхлой Ди дездеча хана Р. Сатуева дувц шоай балха толамех лаьца.

Тха балхаца чIоагIа бувзабенна ба берригача хьун боахама болх, хIана аьлча тха кара я еррига техника. Мастерской я 28 автомашина, 38 трактор. Царех дукхагIъяраш болх беш я. Ремонта хьачуена машин сихагIа тоа а яь болх бе йолаялийтара къовсам лоаттабу коллективо. Цу даькъе дика новкъостал ду тхона мастерске берригача болхлошта юкъе яьржача яхьо. Пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра ния а хьинар а ца кходеш къахьег ремонтникаша. Мастерской дуккхача болхлошта еннай «Социалистически яхье дика толамаш дахарах», «РСФСР-а социалистически яхьа отличник» яха значокаш. Цул совгIа дукха ба тха коллективе Сийлен грамоташ енна къахьегамхой.

Дика кхоачашъяьй мастерской коллективо бархI бетта задани, хIаьта нийс бетта задани хьун боахама болхлой Ди дездеча деношка кхоачашъе лерхI ремонтникаша.

Оаха чIоагIа баркал оал партенеи правительстванеи тхоаех йоакхо ярах. ХIаьта кхы а дикагIа къахьега дош а лу.

**Р. САТУЕВ,**
**Ачхой-Мартана хьун боахама ремонтни мастерской заведующи.**

# ДоагIаш денна совгIат

Ди тIехь хоалуш, тоалуш йоагIа Наьсарен район. Районаца цхьана хьалкхув нах а. Царех ва Наьсарен лесхоза шофер Дзауров АртагIа Амерхан.

...Тхьоврреха а са а дайнад, бийса кIоарга а яхай, шоай балхара, цIагIа деча гIулакхашкара мукъа а баьнна салоIаш ба Наьсарен-Воквалера бахархой а. Сийрда йоаг Орджоникидзе улица № 68 йолча цIагIа а электрически сердал. Ший дезалца (хIаьта Амерхана пхи бер да) хоза пхьер дуаш вагIа цIен-да.

Барт тайна ба Амерхана дезал—диъ бер школе деша дагIа, шIенвана Марем а дукха ха яц болх а бита цIагIа Iохайна — гIишлош хьалъеча болх беш хиннай из. ХIаьта дукхача дезалла кхетам бала а ма безий. ХIаьта Амерхан дика да ва. Из ховргда цун бераша дика дешаш хиларга, барт тайна хиларга хьежача.

...Уйла еш вагIа Амерхан сона духьал Iо а хайна. Дукха ха яьккхар аз Кустанайски областа Федоровски района Тельмана цIерахча колхозе трактористалла болх беш, дувц цо. Цхьабакъда, бо санна бIарахьежар со машинашта, уж лехкача наха. Цкъа, кхы са а ца тохаденна шоферий кхаь бетта йолча курсашка деша вахар. Иштта 1955-ча шера шофера бокъонаш бе а ехка тахханалца болх беш ва со.

Кхаь шера Наьсарен-Вокзалерча АТХ болх а баь 1963-ча шера лесхозе балха вера Амерхан. Цу дийнахьа денз цига болх беш ва из. Дзауров Амерханах дика а дукха а дувца йиш я. Дукха лелаь, къаьно машин я Амерханага кхаьчар (ГАЗ-51-Р). ХIаьта балха венача хьалхарча дийнахьа дена дика доал дар бахьан дошаш из еха, ремонт яь моттиг яц. Цхьа бер санна боча хул Амерхана ше тIахайна машин. Дикача даь тIавагIа ды а дика хул яхаш, ма дий, цулухьа кхом беш, моллагIча хана наькъа араяла кийча йолаш хул цун машин.

Итташ, бIаьш, эзараш километраш никъ баьб Амерхана. ХIаьта укх цхьайтте а шера (шофералла цо болх бу цхьайтта шу да) цIаккха а наькъа лела бокъонаш телха ца еш, итташ бIаьш килограммаш доагор кходаьд, капитальни а вешта а ремонт е ца езаш дуккха шераш дIаихад. ХIаьта наха сий ду, дац ховргда цун къахьегама книжка тIарча баркалашка хьежача, цунна тийннача Сийлен грамоташка хьежача.

Цхьаккха мехка ца беча тайпара мах бу сага къахьегамах вай Советий мехка. Иштта Наьсарен-Вокзалерча лесхоза шофера Дзауров АртагIа Амерхана вай паччахьалкхено укх деношка «За трудовое отличие» яха медаль еннай.

**Р. МУЦОЛЬГОВА.**

# ХЬИНАР КОТДУВЛ

Нохч - ГIалгIайчен хьунпромбоахамий болхлоша мехка халкъа боахама эшача гIулакхашта маьхера попа хьу ухийт. Вай республика мара яц Къилбаседа Кавказе попа хьу кийчъеш. Мебель, дахчан шолхий плиташ, тайп - тайпара йола фанераш кийчъярга ух из маьхера хьу. Алхха цхьан Ермоловски хьунпромбоахаме Советски Союзерча 30—40 потребителa ухийт попа хьу.

Ермоловски хьунпромбоахама къахьегамхоша хIара шерагара шерага толашагIа хулийташ тоаду шоай производственни хьокхамаш, цар тIехь-тIехьагIа овсарегIа а яхом болашагIа а болх бу. Из ха йиш я кхы деце укх бакъзарех а. Нагахьа санна 1964 шера цхьан болхлочо кхоачашбаьча комплексни боарамах 178 кубически метр хиннаале, 1965 шера 214 хиннай уж, хIаьта 1966 шерах хьалхарча ах шера планага диллача 86,6 кубически метр кхоачашъе йийзача моттиге хIара болхлочоа лоархIаш 96 кубометр кхоачашъяьй.

Уж цифраши хьокхамаши хьахиннад дуккхача наха тIагIертта къахьегаш хилар бахьан долаш. Лоамашкарча хьуна участкашка болх бара хало ловш, тIагIортам болаш, бIу ца къожабеш хилар эш. Баьдеча, тIунача гуйран деношка а дегIах чакхйоалаш йола шелал хулача Iана замалахьа а хенаш легош ба бензопильщикаш. ДогIа делхе а лоа делхе а шоай низ бола трелевочни тракторaш балха кхувл трактористаша. Сменни заданеш тIехкхоачаш а еш, дийнахь а бус а халача, лоамашкарча наькъашка гIолла шоай ворхI тонн кхухьача МАЗ-ашца хьу Iоараувзаш ба шофераш.

ХIаьта укхаза, вай мехка массанахьа а санна, эггара халагIча участкашка балха тIа хьокхамаш телараш коммунисташ ба. Бахача бетта социалистически яхьа итогаш еш карара кара тела цIе вымпели ахчан совгIати шофер волча коммуниста Абаев Iарбена хьожадир. Августера производственни план 147 процент кхоачашйир цо. Цу бетта ший МАЗ-аца 429 кубометр хьу араэзар коммуниста Байсаров Ширване а. Уж шофераш Ермоловски хьунпромбоахаме лерхIа бокъо а йолаш дикагIбараш хилар лерхIаш ба. Прицепаш тIехьайийзача шоай низ болча автомобилашца хIара рейсагIа 15—18 тонн из маьхера хьу араувз цар.

Хьунпромбоахама коллективо доккхал ду шофер Бисултанов Махьмади автослесарь Мухин Григорий санна болча ший нахах. Цу шиннена а «Хьуна болхлочун Ди» дезде ха тIакхоачаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца Къахьегама Шеча Байракха орденаш еннай. Бисултанов Махьмад хIанз Тангичински хьуна участкага бода никъ будлача къахьегаш ва. Планах а езача 10 рейса метта хIара денна 14—15 рейс ю цо. Автослесарь Мухин Григорий Ермоловски хьунпромбоахама гараже болх беш вода 30 шу хинна Iац. Из моторашта ремонт еш ва. Ше къахьегаш волча дуккхача шерашка йоккха балха опыт Iоаьй цо, хIаьта из шийца балхарча массанешка раьза хиле дIа а тел цо. ХIанзалехьа а ремотникий цхьа тIехье кхеь Iийнавац Григорий Григорьевич.

Дика нах дукха ба хьунпромбоахаме. Юха ца оалуш болх беш а Тангичински хьуна пункта комплексни бригада бригадир Лабазанов Ювсапа лехка низ бола трелевочни трактор. Хьекхача моттигера тIайоттача моттиге хьу тIаувзача тешшаме а хьинаре а къахьегаш ва тракторист Бадуев Iазис.

КIезига дац Ермоловски хьунпромбоахама болхлой счета тIара дика гIулакхаш, иштта кIезига бац укхаза тIагIертта беркате къахьега, говзалаш йола къахьегамхой а. Цхьабакъда, чуийнна болх беш латтача кхыча моллагIча моттиге а санна, коллектива хьалхашка латташ хIанз а кхоачашъинза йола проблемаши цIаьхха увтта дукхьаленаши я. ХIаьта уж дIаяхара ший низ юха ца кхобеш къахьегаш а я ерригa коллектив.

**А. ГАНЖУЕВ.**

Партийни вахар

# ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХIАМИ ДЕНАЛИ ЛАКХДЕ

ДУККХАЧА хана дена экономически эсала йолаш хьайоагIар тха района колхозаш. КIезига яр колхозий доходаши колхозхой къахьегамах телаш хинна махи. Из долла хIама дика ховра парте райкома а колхозий юххьанцарча партийни организацешта а, цхьабакъда, укх тIехьхьарча ханналца керттера уйла тIайохийташ хинадац из гIулакх.

Колхозий экономика айяра аьттув бола хьалаш оттадир КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша. ХIаьта тха парторганизацеща царех бизза пайда а эц.

Эггара хьалхарча, аргIанна, КПСС райкомо лакхбир колхозий бригадашкарча, звеньяшкарча, фермашкарча, колхозий экономика айяра дош дувцарча гIулакхашта хьалхара юххьанцарча партийни организаце а хIара коммуниста а бехктокхам. ДикагIа дIанийс а беш дIаоттабаьб колхозийи производствера коммунисташ.

Цу доллача хIамаша шоай результаташ елар: района колхозаша ханал хьалха кхоачашйир пачхьалкхенга ялат, шура, кхыйола продукташ йоххара планаш.

Лакхъеннай колхозий доходаш, хIаьта укх шера июль бетта дена колхозхой къахьегама гарантированни мах тела йолаеннай ерригa колхозаш, цо а иштта новкъостал ду юртбоахама продукташ дукхагIа яхара.

ХIанз отчеташи хоржамаши дIадоладеннад тха юххьанцарча партийни организацешка. Отчеташ кийчъяра дешах лаьца парторганизацей секретараща семинараш яьй. Укх шера дикка тоалургья парткомий секретарийи бюро членийи состав. ХIанзе а денз мел дезар де гIерт тхо парторганизацей болх тоабара, боахамерча гIулакхашта хьалхара парторганизацей, хIара коммуниста бехктокхам лакхбара.

КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, юххьанцарча партийни организацешта деш дола кулгал дикка тоадаьд парте районни комитето, коммунисташцеи парте боацарий активацеи беш бола болх тоабара массаза а новкъостал ду царна, каст-каста уха а ухаш, беседаш ю колхозхошца, болхлошца, юрта боахама специалисташца. Партийни собранеш дикагIа кийчъяраи чакхъяхараи коммунисташ шоай уставной декхараш кхоачашдара дешашка хьеж. Партена чухьара болх хьалхьоабу. Парторганизацешта массаза а хьалхадоах хIаране гIулакхашка къаьст-къаьста а хьожаш парте мугIарашка хьачувцара принципаш бокъонца кхоачашъянза ярг ца хилар, парторганизацеш йоккхагIа хилара маIан цар берригa болх тоабалар долга.

Юххьанцарча парторганизацешка, парте боацарий активо а шерра дакъа а лоацаш, хан-ханнахьа гучахьара партийни собранеш ю. Дика кийчо ю царна, шоай ханнахьа хоам бу коммунисташка собрани маца, мича хургья а цига дувцаргдола дешаш малагIаш да а. Собране дувцаргдола дешаш кийчдара юкъеоз парте дуккха членаши кандидаташи.

Дувца оттадаь дешаш лоархIаме хиларо, уж кийчлеча дакъа лоацаш йола актив йоккхагIа хиларо — цу доллача хIамаша новкъостал ду кхоачамбоацарашта масса оагIорахьара критика яра а уж дIадахара тIадерзадаь гIулакхаш кийчдара а. Де дезарий хьалха план я собранешка тIайицача решенешка. Цу тIа хьахьокх низаш малагIча тайпара дIанийсдаьд, белгалъю тIайица решенеш кхоачашъюлургйола хапаш, тIахьожам лоаттабелга хьанна тIадиллад а из лоаттабер малав а.

Партийни организаце балха дешаш корта а болаш дувцара, принципиальни критикей самокритикей яра, дагардар паргIатта дIа-юха дувцара мел эша хьалаш вIаштIехьдоах коммунисташа партийни собранешка.

КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа хоалдал хувцаеннай парте тха райкома балха стиль. Бюро дувца оттадеш дола дешаш хIанз дикагIа кийчду. Райкома болхлой торо хул дукхагIа йолча хана юххьанцарча партийни организацешка хила, организаторски, творчески болх бе.

ХIанз тхоан эггара керттера дар — партийни организацей лоархIам лакхбар, наха юкъе бу болх, кадраш хьахаржар, дIаоттаяр, кхетаяр, партеи правительстваи директиваш кхоачашъяра хьалхара наьха бехктокхам лакхбар, коммунистийи берригача къахьегамхойи творчески инициатива дегIакхувлар.

Пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъе аьнна тIайийна социалистически декхараш кхоачашдара лелаю колхозхой яхь дика вIаштIехьъяьккхай юххьанцарча партийни организацеша.

Хьайбаш лелалераша шоай хьинар ца кходеш къахьегаш хилар бахьан долаш хьайбай продукташ яхареи йохкареи план тIехкхоачашъеш я, хIаьта кхаш лелалераша, укх шерара хаоттама хьалаш аьттув боацаш хиннадоллашехьа а, ялат дика хьал а кхедаь, чуденад.

Яхь вIашагIйоллар партийни балха цхьа участок мара яц. Района юххьанцарча партийни организацешка дика вIаштIехьлаьккхад партена чухьара вахар а. Дика кийч а еш ю собранеш. Берригача коммунисташта тIалехха партийни гIулакхаш да, хIаьта пар уж дизза кхоачаш а ду. Юххьанцара партийни организацеш денна хьеж коммунисташа болх мишта бу, мишта деш, са мишта доI.

Партийно - организационни партийно - политически балха боарам лакхбаро новкъостал дир района колхозий, дерригa боахама гIулакхаш тоале.

ХьалхагIа тIехьаюсаш хинна XXII-ча партсъезда цIерах йолча колхозо производственни хьокхамаш дика хиларах, дерригa производственни хьокхамаш кхоачаши тIехкхоачамаши дарах карара-кара тела Цlе байракх ийцай.

Цаккха а ца баьча тайпара барт тайнеи вIаштIехьеи бу болх хIанз наха. БархI бетта план дерригача хьокхамашта тIехкхоачашъяьй.

Кирова цIерахча колхоза партийни организаци районе эггара йоккхагIа я. Цо ший мугIарашта юкъе лоац 60 совгIа саг. Парткомои цун секретара нов. Есенбулатовеи даим йоакхо ю хIара коммуниста производстве хьокхаме болх бара, массово-политически балха юкъе цо дакъа лацара. Корта болаш хул укхаза еш йола партийни собранеш: коммунисташа майреи чIоагIеи критика ю кхоачамбоацарашта, хIана аьлча царна хов шоай замечанешка а хьехамашка а ладувгIилгеи уж теркалделгеи.

Цхьан партийни собране чIоагIагIа критика йир колхозо шура яккхареи йохкареи план кхоачаш ца ярах, къахьегама дисциплина лоха хиларах.

Цу участкашка вахийтар Дашмашаев Шарпа. Цунна хайра наьха барт тоабе а ше яхачоа уж тIаберзабе а. ХIанз шу дизад шурийтоварни фермай коллективашта из керте латта. ЙIаьха ха яц из, цхьабакъда, хьайбаш лелалерий коллективашка хинна хувцамаш доккхий да. Шера план хIанале а цкъаи ахаззеи кхоачашъяьй колхозо.

Уж тайпа масалаш дуккха а доаладе йиш яр.

XXII-ча партсъезда цIерахча колхоза партийни организаце коммунисташкара хьалех уж наха хьалха латтилгеи массаза а шоашкара хьокхам телгеи.

Хьаэцаргва вай, масала, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Абдулханов Гири — кхаш лелалеча бригада бригадир. Ший гIулакхах дика кхеташ, цIенеи принципиальнии коммунист из хиларах вовз из колхозе. Цо кулгалдеча бригадо даим тIехкхоачашъю гIожеи мошеи доакъараш кийчдара план.

Доаханга Iа дика даккхийтар дукха мел эш доакъараш кийчдара тIаяхийтай хIанз района партийни организацей, берригача къахьегамхой уйла.

Юртбоахама производстве хьалхарча юхьиге латт юххьанцара партийни организаци, цудухьа парте районни комитето цун къаьстта а чIоагIагIа терко а ю, производствера гIулакхаш дикача хьал тIа хилийтара хьалхара цун бехктокхам лакх а бу. Даим эггара йоахаш тоаю политически организаторски балха формаши методаши, хьал а лоаттабу дегIа а кхувл производственни планаш кхоачашъечара, района къахьегамхошта юкъе организационно-партийни партийно - политически болх бечара пар хьинар, массаза а КПСС райкома бюро дувц колхозашкеи промышленни предприятешкеи баьча балхах дола дош. Масала, укх шера парте райкома бюро засезане дадийгIад Ленина цIерахча, Кирова цIерахча колхозий, райпо, кхыча партийни организацешка.

Парте районни комитето ший оагIонгахьара деш дола кулгал тоалара наькъаца лакхлу юххьанцарча партийни организацеша шоай коллективай вахаре лоаца дакъеи пар лоархIами, тIа-тIа совдоах секретарашта, бюро членашта, активисташта деш дола новкъостал, даим семинар ю, партийни кулгалдара знанеш тел, наха кулгалдара опыт Iомаю. Парте райкома болхлой даим хул юххьанцарчеи бригадни организацешка, кIоаргга тохк цар гIулакхаш, инструктаж ю царна: мишта, фу де деза хьех. Духхьал колхозаши предприятеши йолчча, бокъонца пар долаш долча хьалашка хьежжа. Iомабу оаха секретараши лохера активи наха юкъе беш бола политически организаторски болх вIаштIехьбаха.

Боахами культурей дегIаккхувлара декхараш кхоачашдара ше еш йола керттера влияни духхьал юххьанцарча партийни организацешка гIолла ю парте райкомо, цудухьа даим лакхбу пахаца беча балха тIара пар лоархIам. денал, достам. хIаьта из бахьан долаш хIанз эггара хьалха производственни хьокхамаш кхоачашде яьннай тха район.

**С.-Э. ИБРИЕВ,**
**КПСС Ведана райкома хьалхара секретарь.**

# КЪАХЬЕГАМХОШТА—СОВЕТСКИ ПАТРИОТИЗМАИ ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIЛЕНИ КХЕТАМ

Дукха къамаш дахача вай Автономни Советски Социалистически Республике дизза ше хила мадоагlгlара да дукхача предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка болх беш бараш дукхача къамех хилар. Цу тайпарча коллективаех цаI я «Чечингстройтранс» яха автотранспортни объединени. Автотранспортни объединене парткомо йоккха терко ю коллектив советски патриотизмаи халкъий доттагIалени кхетамца кхеяра балха. Из болх дикагIа тоабелар дукххача наха юкъе беча идейно-политически балха ерригача системе къахьегамхой патриотически а интернациональни а кхетамца кхебар хоадам боллаш дикагIа тоаделга дIалийхача БПСС XXIII съездаца дувзаденна.

Ши эзари ах эзари гаргга саг волча цу коллективе болх беш 23 къамах бола нах ба, царна юкъе эрсий, нохчий, гIалгIай армянаш, украинцаш, татараш, дагестанцащ, кхыбараш а болаш.

Цхьана къахьегара процессе йоккха интернациональни кхетамца кхера школа чакхйоах объединене болхлоша. Цунна гIо ду кадраш балха тайп-тайпарча участкашка нийса дIа-са хьожаьь хиларо. Шоай составага диллача дукхача къамех латташ я автогаражаш, ремонтни бригадаш, автоколоннаш. Цул совгIа, цхьан машина тIа хувцалуш болх беш ба нохчо Ахмадови татар Таракаанови а, эрсе Бондари нохчо Сулеймановн а, эрсе Якунини нохчо Машаеви а, кореец Ярыкови татар Сапаеви а.

Интернационализм къаьгга хьагучаювл тайп-тайпарча къамий викалаша къахьегама юкъе шоайла вIашший новкъостал деш хиларца, къаьстта а профессеш Iомаяреи квалификацеш лакхъяреи даькъе 1958 шера Аргуне йиллача № 5 йолча гараже-филиале кIезига бар квалифицированни шофераш, слесараш, токараш. ХIаьта хIанз хьал а кхийна, дIачIоагIъеннай цига бахача нахах йола болхлой кадраш. ХIаьта из объединене болх беча дукххача къамех болча болхлошеи специалисташеи лоаттадаьча новкъосталах даьнна беркат а да.

Цу филиала начальник парте член Ш. Т. Вакуев института 5-ча курсе деша вагIа. Цхи шу хинна Iац С. Даурбеков № 6 йолча гараже шофералла болх беш вола, хIаьта цо производстве къа дика а хьег, план кхоачаш а ю. Из укхаза КПСС членалла а вахав, хIанз комсомольски организаце секретарь а ва. Масаев Рашид объединене шофералла болх беш вола итталагIа шу да. Цо сиха Iомаяь карервааьй дизельни автомобиль лехкара техника. хIаьта гIишлой мухь ккухьа автопоезд' лелаеш а ва из. Парте ваха цунна рекомендацеш елар коммунисташа Березкина, Суркова, Новосардяна. ХIанз Масаев районни Совета депутат а парте Грозненски горкома член а ва.

1958 шера дена объединене шофералла болх беш ва гIалгIа С. Матиев. Ше тешшаме къахьегаш хиларца шийх коммунистически къахьегама ударника цIи тийлийтара бокъо яьккхай цо.

Объединене ишта болх беш а бахаш а ба дукххача къамий викалаш.

«Чечингстройтранс» объединене дукха да тайп - тайпарча къамий викалаш балха тIа вIаший кхотабенна хинна а ца Iеш, вIаший доттагIала гIулакхаш леладеш хилара масалаш а. Нагтахьа мара ца хула хIама дац укхаза тайп-тайпарча къамий викалашта юкъе зоахадолаш деш хилар а.

Объединене къахьегамхой халкъий доттагIала уйланца кхебара гIо ду тайп-тайпара йолча общественни организацей кулгалду органаш хоржача хана дерригача къамий хьашташ теркалдеш хиларо а. Дуккха а объединене викалаш ба районни, городской, республикански партийни, советски, профсоюзни органашка хержа.

«Чечингстройтранс» объединене коллективо доттагIала гIулакхаш леладу ше яхь лоаттаеча предприятей а шефал леладеча Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхозеи коллективашца. ТIайидаь социалистически декхараш кхоачашдара вIаши тохкамаш делга, вIаший художественни самодеятельноста концерташ увттаделга чакх а доахаш, доттагIала гIулакхаш леладу Нохчий - Балкхаройчен автотранспортни объединене коллективаца.

Советски патриотизми интернационализми къаьгга гойташ да «Чечингстройтранс» объединене коллектива къахьегама гIулакхаш. СемилеткагIа автотранспортникаша планал совгIа 767 эзар тонн гIишлой мухьаш дIа-са кхихьад. Сийленца къахьег цар кердача пятилетке а. «Главсевкавстроя» коллеге решенегIа укх шера цхьоалагIча квартале Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе кхоалагIа преми хьожайир объединене коллектива, хIаьта 1966 шера шоллагIча квартале, 6700 сом а луш, шоллагIа преми хьожайир.

Семилетка заданеш кхоачашъяра толамаш дахарах 1966 шера объединене 18 сага СССР орденаши медалаши еннай, 66 сага «Социалистически яхьа отличник» яха значок еннай, 34 сага Сийлен грамоташ еннай. СССР орденаши медалаши еннарашта юкъе ба шофераш Чахкиев, Шамилев, Масаев, Абаев, слесараш Умарови Погиблеви, объединене болхлой Батулин, Лебедева, кхыбараш.

Автотранспортникий коллектива вахарах йоахка социалистически патриотизмаи интернационализмаи идеяш ше-шегIа чIоагIлийя дIаувтташ яц. Цу гIулакха хоадам беш болча лоархIаме ба партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша чакхбоаха болх.

Объединене парткомо а юххьанцарча парторганизацеша а эггара тайп-тайпара бола идеологически болх чакхбоах, цу даькъе советски патриотизми пролетарски интернационализми кхеяра болх а болаш. Эггара а хьалхагIа ца болх чакхбеах партийни просвещене системе марксизм-ленинизм Iомаелга вIаштIехьдахара наькъаца. 1965—1966 дешара шера объединене болх беш яр марксизма - ленинизма лардий 15 школей политэкономе хьакъехьара семинарски группеи. Идейно - теоретически кхетамца кхебара дика школа я парткомо чакхйоаха теоретически экономически конференцеш а.

Кердача дешара шера партийни просвещене системе комплектовани яьй 3 юххьанцарча политшколана, шоллагIча шерарча дешара марксизма - ленинизма лардий 12 школана, политически экономе проблемаш Iомаяра теоретически семинара, веррига а 700 саг чулоацача коммунистически къахьегама школашта.

Гаражашка хадданза ший хаинханнахьа лекцеш еш марксизма теоре, Советски пачхахьалкхен чурча а арахьарча а политика, дунеи халкъашта юкъерча хьала, Iилмаи атеизма дешай хьакъехьа. 1966 шера 8 бетта чухьа объединене 85 лекции доклади яьй, царга ладувгIаш 10 эзар гаргга саг а волаш.

Объединене агитколлективана юкъе 100 совгIа агитатор ва, царех 70 коммунист а волаш. Агитатораша боккха политико - кхетама болх чакхбоах КПСС XXIII съезда исторически решенеш, 1966 — 1970 шерашкарча пхе шера планах йола Директиваш йоашхаш.

Нах кхетамца кхебара юкъе доккха дакъа лоацаш да шера 130-зза арадувла пенгазеташ а.

Объединене партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дикка лоадаме болх чакхбоах объединенера кагирхой тIема - патриотически кхетаме кхебара даькъе а. Объединенерча 92 призывнико 1966 шера толамца дIаеннай «Кийча ва Даьхе лорае» яхача комплекса нормаш.

Объединене чу я шийна юкъе 47 саг а волаш йола художественни самодеятельноста коллектив. Из объединене метте, Грозне а чIоагIа йовзаши езаши я.

Наьха кхетам чу советски патриотизм дегIаккхувлараи халкъий доттагIал чIоагIдараи гIо ду кулгалхоша къахьегамхошта культурни а бытовой а хьакъехьа эшараш хилийтара йоакхо еш хиларо. «Чечингстройтранс» объединене Iомаяь оамал а хинна дIаэттад болхлошеи гIулакхерча нахеи цхьана салоIилга вIаштIехьдахар. Укх шера аьхки дукха цхьана вIашагIа а бетталуш 40-зза экскурсешка ихаб укхазарбараш. Iаьржача форда йисте чаьтараш а теха салаIара цIа хьадийлад, хIаьта укх шера бIаь совгIча болхлочо шоай дезалашца цхьана цига дIаяьхай шоаш отпускагIа бола ха.

«Чечингстройтранс» яхача автотранспортни объединене йоккхача дукххача къамий викалех латтача коллектива къахьегама вахаро гучахьа хьахьувкх вай мехка къамаш вIаший гаргга ахара, халаргIоаца цар доттагIалени вошалеи, бартцхьоагIони вIаший кхотадалареи бувзамаш чIоагIдалара сийлахь-йоккха процесс мишта чакхйоалаш латт.

Шеко йоацаш да автотранспортни объединене кIезига а боацаш идейно-политически болх чакхбоахилга. Цхьабакъда, парткоме яц къоастам боллаш йола коллективера берригa болхлой къамий деша хьакъехьа интернациональни мировоззрени вIаштIехьяхара тIабераабаь халданза бе безача балха план. Объединене биззача боараме пайда ийбац нах интернациональни кхетамца кхебара дукххача тайпаех йолча формаех. Укхаза кхоачам хилдал терко яц нах, къаьстта а кагирхой тIема - патриотически кхетамца кхебара дешай, объединене кагирхоех вола 400 саг воллашехь а. Гойтара агитаци мела а производственни коллективаш интернациональни кхетамца кхеяра декхарий терко йоацаш а вIаштIехьаькккхай къаьстта а №№ 4, 5, 6, 7, йолча гаражашка.

Укх деношка БПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюрос дийцар «Чечингстройтранс» яхача объединенеи «Путь к коммунизму» яхача колхозеи партийни организацешка къахьегамхой советски патриотизмаи халкъий доттагIалени кхетамца кхебара болх вIаштIехьбаккхара дош. Парткомий балха дикала оагIонаш белгала а яьха, КПСС обкомо гучадаьхар цIенхашттара динза дитараш а. Ше тIайицача соцам тIа парте обкомо указанеш елар республика къахьегамхой производственни коллективашка интернациональни кхетамца кхебелга дикагIа тоадара наькъий хьакъехьа.

П. ХОРОШИЛОВ,
КПСС обкома инструктор.
С. ДЖУГУРЬЯНЦ,
КПСС обкома штате воаца лектор.

Форда тIехенал 2000 метр лакхагIча моттиге улла Джермук яха курорт цIи хеза я йовзаш йолча Карловы Вары яхача курортерча хьасташкарчоах тара дола минеральни хиш долаш ше хиларца. Джермука дарбай хиний йIовхаль 64 градусага дIакхоачаш я, курорта гонахьа лакха урагIъяха ягIача лоамий чхараша, хьагIараша, хи кхуркхолгаша Iалаьмате боккхача безамера сурт хьалхашка увттаду. ХIара шера 7000 гаргга саг воагIа укхаза дарбаш дайта.

**Сурта тIа:** курорта кердача ваннай цIенойн мелача хин галереяи куц.

ТАСС фотохроника.
Г. Багдасаряна сурт.

# ШУРА—ДУКХАГIА

МалгIабика района «Ингушский» совхозо Iана дерттIа кийчо яр бахьан долаш деттача доахангара дукха шура йоаккх укх шера, хIаьта хьайбаш даьгIенашка арадаьлча дена шура кхы а дукхагIа хилар. Из бахьан долаш паччахьалкхенна шура дIаялара планаш кхоачашъярал совгIа тIехкхоачашъе а вIаштIехьдоал совхоза. Паччахьалкхенна шура дIаялара бархI бетта план дукха тIехкхоачашъяьй совхоза хьайбаш леладераша. Планах 828 тонн шура дIаяла езача 911 тонн шура дIаеннай хьайбаш леладераша хIанзале.

Дукккача хана дена социалистически яхье баьнна къахьегаш болча тха совхоза хьайбаш леладерашта юкъе хьалха латт № 3 йолча шурий-товарни ферма коллектив. Нагахьа санна планах йоагIачул совгIа ерригача совхозо паччахьалкхенна дIаенна шура 83 тонн яле, цох 61 тонн коммунист М. М. Галаева кулгалдеча шурий-товарни ферма коллективо еннай. ХIаьта коллективо ерригa дIаенна шура 338 тонн я.

Шаьхха карагIдаьнна толамаш дац уж, толамаш даьхад дукххача хана дена коллективо низ ца кхобеш къахьегар бахьан долаш. Укх ферме геттара дика шоай балхах кхета доаркаш хьалкхийнай. Цу хьакъе доккха дакъа лаьцад укх коллективе болх беш йолча цIи хезача доярка Е. Е. Кондрачука. Шийца болх беш болча къонача доаркашта ца ховр дIахьехаш, йоккха опыти знанеши кхычарна дIатедаш района доаркашта юкъе хьалха латташ хьайоагIа из. Района масса боахамашкарча доаркашта юкъе бархI бетта план кхоачашъяра эггара лакхара толамаш даьхад Е. Кондрачука. Пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяь а яьнна пятилетка шоллагIча 1967 шера чотах къахьегаш я из хIанз. Ше гIулакх деча бараитта Iаттах хIаранегара юкъера лаьрхIача хIанзале 1794 килограмм шура яьккхай Е. Е. Кондрачука, шера план 1500 килограмм мара йоацача. Хьалха латтарий опыт Iомаеча школана кулгалдеш я из. Цу школе дешарах геттара боккха пайда боал кхыболча доаркашта лакхара къахьегама толамаш дахара. Шоай хьехархочунна дукха тIехьа ца бусаш къахьег доаркаша Даурбекова Ааната, цо хIара ше доал деча Iаттагара 1430 килограмм шура яьккхай. Куртоева Довзана — 1284 килограмм.

Ишта лакха балха толамаш доах № 2 йолча шурий-товарни ферма коллективо а. Ер шу доладелча дена паччахьалкхенна 315 тонн шура дIаеннай Салатов Нурадина кулгалдеча шурий-товарни ферма коллективо. Укх коллективо а еннай паччахьалкхенна 44 тонн планах йоагIачул совгIа шура. Доаркаша Н. Бельтоевас, Э. Алероевас хIара беттача Iаттагара 1347 килограмм шура яьккхай.

Ала деза, ерригача района хьайбаш леладерий толамаш кхы а лакхагIа хила йиш йолга, нагахьа санна № 1 йола шурий-товарни ферма коллектив массаза а тIехьаюсаш ецаре. Нагахьа санна укх фермера хьайбаш симментальски фух дале а, цу фух дола хьайбаш лакха продуктивность йолаш дале а, массаза тIехьаюсаш йолча коллектива кхетаде деза шоай ферме доахан атта лаар кхеташ долга. Из бахьан долаш шоай доахана дерттIа гIулакх де декхарийла я из коллектив.

ХIанз совхоза механизатораш хьайбаш соахка мо дика Iангара доахаргдолаш кийчо еш ба. АргIаш даь даьннад хIана совхозе 1860 тонн дIайийнача а эрий тIаьннача а аьлах. Планах лаьрхIачул кIезигагIа дале а 3172 тонн ча Iалаш даьд совхозе.

ХIанз сихбенна силос йоллаш боахк тха совхоза болхлой. Планах йолла езар 175970 тонн силос я, хIанзале 121855 тонн елла яьннай. Дика дагадоагIа тхона массехк шу хьалха бIаьсти доакъар тоъа а ца тоъаш кхыча боахамашкара безача маьхах оахош доакъар ийлаь. Изамо дола кхоачамбоацараш укх шера дена дIа кхы хург ца хиларах дог тийша да тхо.

Б. ЧЕРГИЗОВ,
«Ингушский» совхоза кертта зоотехник.

# ШОАЙ ДЕННА ХЕТАДАЬ

Кхоана, 18-ча сентябре вай мехкарча хьун болхлоша эггара хьалха дезлу шоай цIей—хьун боахама болхлой Ди.

Кердача къахьегама толамашца накъа боагIа шоай цIейна Шаьла хьуна боахама болхлой. Ерригa продукци яккхара план 100 процент кхоачашъяьй хьу леладераша. Шера планах уж кийчъе езаш бар 12 эзар кубически метр хьу, хIаьта хIаналехьа кийчъяьр 11 эзар кубически метрал дукхагIа я.

Хьун боахамо иштта кхоачашъяьй хьун культурашта гIулакх дала план а, хьалкхеяьй 130 гектар хьун культураш, царех 51 гектар боча бIараш.

Шоай цIейна дика къахьегама толамаш доахаш накъа боагIа хьун болхлой дукха а ба участке. Царех ба укх деношка арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах «За трудовую доблесть» яха медаль енна тракторист Х. Махаджиев, трактористаш Цакаев, Дамаев, Хамидов. Царех хIаране 110—120 процент кхоачашъю шийн дийнахьара норма.

Дика къахьийгад хьу тедаш болча Садыков Салгире, Затонский Георге, Идалов Салауде, хьун культураш леладеча Туркаева Рукъета, Усумова Табаркас, иштта кхыбараша.

Р. МАЛОВ.

Специалиста хьехамаш

# ТХЬАМКА—ПАЙДАНЕ КУЛЬТУРА

Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи 1959 шера дена дIайоййа 1964 шерралца кхыча культурашта юхе республике эггара кIезагагIа культура яр тхьамка. Вай республика тхьамка леладеча боахамий цхьаболча кулгалхошта тхьамка рентабельни культура ца хетарах дар из. Цудухьа дукха лоархIам а боагIа теркам а бацар, кхыча юртбоахама культурашта юкъе ший моттиг дIа а лацацар тхьамка.

Цхьабакъда, дIадахача шера бIаьстан юхье тхьамка кхелара дукхагIа теркам тIабахийтарах боккха пайда луча культурех лархIа йиш хилар из.

1965 шера тхьамка лакха хьувкъам кхебаь юххьанцара дика толам баьккхар республика тхьамка леладераша. Укх шера цхьоалагIа январь тIакхоачаш 434 тонн, е шера планах 108 процент тхьамка кийчдаьдар из кхедеча республика боахамашка. Юкъера лаьрхIача паччахьалкхенна цхьа тонн тхьамка доххаш бола мах 1900 сом да.

Цу хьоккхамаша хьагойт республика тхьамка леладерашта дика тхьамка кхеде ховлга, хIаьта тхьамка маьхерси пайданерси культура йолга.

Тхьамка даккхараи кийчдараи дика толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца Советски Союза орденаши медалаши елар республика тхьамка кхедеча йоккхача группана. царна юкъе ва правительственни доккха совгIат — Ленина орден енна Шаьла района «Автуринский» яхача совхоза цIи хеза тхьамка кхедер Сайдахмедов Райбек.

1965 шера тхьамка лакхара хьувкъам кхебарах укх деношка «РСФСР-а юртбоахама социалистически яхьа отличник» яха значокаш еннай республика тхьамка леладеча ялхайтта сага, царех нийс сага хIаранена 35 сом совгIата ахча а луш.

Республике тхьамка кхедеш Ножай-Юрта, Гудермесски, Шаьла, Ведана, Урус-Мартана районий боахамаш да. Дерригa республике 615 гектара тIа дIадув тхьамка. Цу лаьттан хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 10 центнер тхьамка даккха дезаш ба тхьамка кхедераш. Укх шера паччахьалкхенна планах 400 тонн тхьамка дIадала деза цар.

ДIадахача шера хьувкъамах паччахьалкхенна 503 тонн, е планах 126 процент тхьамка дIаденнад тхьамка леладераша. Укх шера тхьамка чуэцача, Къилбаседа Кавказа зоне, вай республика хьалхара моттиг лоаттаю. Кердача пятилетка хьалхарча шера тхьамка даккхараи из кийчдараи кхы а керда толамаш доахаргхиларах теша мегаргва.

Тхьамка кхедеш агротехника ерригa бокъонаш кхоачашъяро тхьамка лакха хьувкъами тхьамка мошача лорда дикали Iалашъю. Ханнахьей нийсей чуэца еза из культура. Из докъадеча помещенешка дIа а дихьа лIахо обработка е кийчъе деза. Тхьамка ханнахьа чу ца ийцача, из докъалара йоагIача тайпара кийчо ца йича дукха бедал, я а йов, цуй дикал лох а лу.

Эггара хьалха лохера къаьнагIа йола лордаш кхач. тIаккха тIехьагIа хьахинна лакхераараш. Тхьамка ерригa лордаш 1,5—2 бетта кхач. Вай республика хьалашка кхезза-яхказа чуэц тхьамка лордаш.

Дуккхьал кулгашца хьайоах лордаш. Дехьа-сехьа мугIарашкара аргI-аргIа йоахаш лохера дена хьайоах лордаш. Хьаяьха лордаш цIовнаш деш мугIарашта юкъе лаьтта Iоехк, тIаккха из докъале лаьрхIа хьалдаьча гIирсашка дIаозара тара чу йохк.

Хьаяьха лордаш пластинкаш цхьан оагIорахьа йолаш Iоехка еза. Лордаш нийса вIашкаяхкаро ца талхара гIо а ду. хIаьта уж хьалъохкача хана къахьегама овсарле лакхагIа а хул. Iуйрийнеи сайрийнеи тхьамка лорд тIаьдагIа йолча хана чуэцаш хилча бакъахьа да тхьамка. хIана аьлча чIегIа тIара дикагIа хьайоал из. Тхьамка лорд сайрийна чуийцача бакъахьа я. хIана аьлча сайрийна хьаяьккхача лордах дукхагIа йоахк углеводаш, цудухьа лакха дикал йола бедал а лу цар. Дийнахьа йIайха йолча хана лордаш маьлхара йолх, чIегIа тIара хьакагье халагIа хул. хIаьта дIаяхьийта кийчъяь тара чу яхка уж, вIашагIлате сиха талха тарлу. Йовхалах тхьамка лорд чуэцаш а из хьалъоллаш а къахьегама овсарле лохагIа хул.

[illegible] дийнахьа Iура дена сарралца тхьамка чуэца могалу.

Тхьов [illegible] тIоадаь тхьамка лорд чуэца мегаргьяц. Тхир тIаьдолача тхьамка лорда атта дальтта вIалау, сиха йоахалае «Iы чуласт», нагахьа санна [illegible] бахьанех [illegible] ца йоалаш тхьамка лорд тIаьда йолаш чуэцаш хилча тIIиргах чакх а яьха йоккъае рамаш тIа хьалъохка еза лордаш. Овлан тIа йолаш технически яхьча тхьамка лорда догIа дийлхачул тIехьагIа хой чу а лаьне юха сийрда-баьццара бос хул. Уж санна йола лордаш дика йокъа а лац, царех тхьамка во а хул. Цудухьа хьа а ца йоалаш йита еза уж технически яхьчалне.

Тхьамка лорд иштта чуэц хьожаш тIахьожам доаттайе бригадирей звеньевоей, кхаьчна лорд юттургйоацаш, кхачанза яр хьайоаккхаргйоацаш.

Хьалха тIехьа яхьча тхьамка лордаш йолча кхашка, уж юкъюкъе чуэца еза, кхачанза яраш тIехьагIа чуэцаргйолаш юхе а юташ.

Хьаяьха лордаш ца гозеш сушильни отарашка дIаеза еза, нагахь санна транспорта кхоачам ца хуле, маьлхага йокъалургйоацаш буц е гаьнаш тIатоха еза царна. Дуккхача хана маьлха кIал йита йиш яц хьаяьха тхьамка лордаш. хIана аьлча йIовхалах Iы чу а кхесте яьга тарлу уж.

Тхьамка кхашкара транспортаца дIаувзача хана лордана механически айпаш дергдоацаш, пачкашка йоахка лордаш цхьан оагIорахьа хургйолаш теркам тIабахийта беза.

Iодоассаду тхьамка тIIиргех дIадолла аттагIа хургдолча истода тIа е отара уй тIа 30 сантиметр лакха хьалдотт. Лораеш, юхкаш тIехьанахьа йолаш дIанийсъю тхьамка лорда пачкаш. Нагахьа санна тхьамка лорд тIехкхаьча IажагIа бос болаш, е хьалъоллалга шоллагIча денга доалаш хилча юхкаш лохагIа йолаш дIанийсъю пачкаш.

Кулгашца а механизировании хьисапе а хьалъолл тхьамка. Вай республике хIанз «Автуринский» а «Гехинский» а шин совхозе мара машинашца хьалъэхкац из. Кулгашца тхьамка хьалъэхкалга Кхаьла хала болх ба: тхьамка культура кхееш хьегача къих 20 процент къахьегам дIабода цунга.

Тхьамка лорд тIIиргех хьалъоллача хана сортировани е еза. Ерригa тIехкхаьча, моша, механически лозаяь, са доахача хIамашеи лазарашеи айп даь тхьамка лорд юстара а йоахаш къаьстта тIиргех хьалъохка еза. ТIиргех хьалъоккаш лордашта сортировка яро уж кIаьдъеи йокъаеи аттагIа хулийт, хIаьта продукце бедал дикагIа хилийтара гIо а ду.

Тхьамка чуэцилга чоалханеи халеи процесс я.

Кхедеча тхьамка сортагеи хьувкъам чуэцара балхаш вIаштIехьдахаргеи хьежжа цхьан гектара тIара тхьамка чуэцара 90 — 150 сага-ди деза, вешта аьлча из культура кхеяра хьегача дерригача къих 45 процент. Цо хьахьокх тхьамка чуэцаш къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар мел лоархIаме да. Хьувкъам чуэцача болх бекъалгеи заьр ший долаш къахьегалгеи юкъе доаладе йиш я тхьамка чуэцаш.

Къахьегама овсарле лакхъяра тхьамка лорд чуэцалга шин процессах дийкъача бакъахьа да: лордаш хьайоахаши хьаяьхараш мугIарашта юкъера дIа а цхуьхьаш тара чу нийсъеш Iочуэхкаши. Тхьамка лорд деттIа хьаякка ховш бола квалифицировании болхлой ца хилча иштта болх бекъарах хьахулар дика да.

Цхьабараша маьхех Iочакхйоахаш, вокхар тIIирга тIа гIолла Iонийсъергйолаш къаьст-къаьстача шин процессана къоастабича бакъахьа ба тхьамка хьалъоллача бу болх. Иштта къахьегам бийкъача маьхах лорд хьалчакхйоаккхача 10—12 сага, тIIиргех хьатайсса лордаш Iонийсъе шиъи тхьамка хьатIакхахьа цаIи мара саг везац.

Юххера тхьамка лорд йокъаенначул тIехьагIа тхьамка бедал кийча хул. ДерттIеи кхетамцеи из йокъаяра тхьамка кхедеш нийсдалийта агротехника кхоачамбоацараш кIезиг-дукха юхаметтаоттаде а, хIаьта доаггIача тайпара из йокъа ца йойя кхашкара чуийца дика бедал толхае а тарлу.

Х. АРСАНУКАЕВ,
агроном.

# СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА ПЛЕНУМ

СССР-а Лакхехьарча суда Пленум хилар укх деношка. СССР-а Лакхехьарча суда председатела А. Ф. Горкина яьча докладах пленум хьежар КПСС ЦК, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума, СССР-а Министрий Совета зуламашца лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезарий хьакъехьарча решенешкеи «Хулиганство» бахьан долаш тIабулла бехктокхам чIоагIбара хьакъехьарча» 1966 шера 26 июле арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указагеи хьажжа долча судебни органий декхарий хьакъехьарча дешага.

ТIайийцача соцам тIа пленумо судашкара хьадийхар, зуламашца лоаттабу къовсам чIоагIбара даькъера шоай гIулакхаш цар лаьрххIа тоаделга, цу тIа а къаьстта уйла тIаяхийтар законо оттадаь лира таIазараш чIоаггIа хулиганство лелаярах, гражданий вахара, унахцIенонна, сийна тIакхувдарах, халкъа рузкъа лечкъадарах, кхыдола кхерамера зуламаш дарах бехке болча наха лира таIазар данза дарг ца хилара. Судашта тIадиллад судера дешаш дикагIа къестаделга а уголовни дешашкеи административни бехктокхама хьакъехьарча материалашкеи хьажара даькъе законо оттаяь ханаш йизза кхоачашъяр Iалашделга а.

Кхеиза долча берашка бокъонаш ца телхаяйтара беш бола болх эргабоахаш тоабе беза судаша. Цо цхьан ханна, кхенза долча бераша деча зуламий хьекъехьарча дешашка хьожача а ханал хьалхеи условно-ханал хьалхеи уж мукъабалийта оттабеча а хана теркал де деза ховшшехьа а саг вер, дегI чIоаггIа эйпдаккхар, низах саг хьувзаяр, дов деш латар, чIоаггIа хулиганство лелаяр санна дола кхераме зуламаш деш а хьалхагIа судамаш яь а болча нахацара гIулакх лира хила деза яхача законо дIадехараш. Къаьстта уйла тIаяхийта еза кхувш доагIа бераш зуламаш деча юкъсувзаш бола нах а, хIаьта иштта шоай гIулакхашца даь а шоаш дакъа ца лоацаш даь а, царга бокъонаш телханийтара новкъостал даь болла нах а хьагучабахараи бехктокхаме озараи.

Пленум соцам тIа белгалдоах, зулам ца хилийтараи зуламхо соцавараи тIадерзадаь гражданашта карагIдаьнна гIулакхаш, кхыметтел нагахьа санна данза ца воалаш зуламхочо цар цу гIулакхашца зе даьдале а, ССР-а Союзеи союзни республикайи законодательствага хьежача, нийса хилар а уголовни е моллагIа кхы тайпа бехктокхам тIабужаш хилар а.

Уголовни дешашкеи административни бехктокхамех йолча материалашкеи хьожача хана судаш декхарийла я къахьегамхой коллективашка бокъонаш телхаеш йола моттигаш ца хилийтара даькъе шоашта тIалатта декхараш предприятей, учреждений, общественни организацей кулгалхоша харцахьа леладаь йола моттигаш сихха теркалъе, предприятешка, цехашка, производственни участкашка бокъо йоацаш масса тайпа герз, урсаш, кастеташ, царна тара йола кхы хIамаш кийчъяр теркал ца деш ца дита.

1966 шера 26 июле арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ 9-ча статья 3-ча даькъо дувлаш дола герз, урсаш, кастеташ, е кхы тайпа шийла герз, хIаьта иштта лаьрхIа дегI айпдаккхар дукха хьаяь кхы тайпа предметаш а, юкъейоахаш, е юкъеяха гIорташ даь хулигански гIулакхаш бахьан долаш тIабожабу бехктокхам дукхагIа лакхбеш хиларца дувзаденна пленумо дух тIа ваьккхар, Указа тIа «кхы тайпа предметашта» метте хулигански гIулакхаш чакхдоахача хана пайда эцар духьа бехке волчо хьалхегIа а кийчъяь хинна а цунгаца а моллагIа предметаш лархIа мегарг хилара.

Судаш дIакхетаяьй, чIоаггIа хулиганство лелаярах бола бехктокхам дийтта шу даьннача наха тIабожаш хиларах.

Судаш дIакхетаяьй 1966 шера 26 июле арадаьнна Указ юкъедоала дарца дувзаденна хьалхашка уттача дукххача кхыча дешаех а.

Союзнии автономнии республикай Лакхехьарча судашта, краевой областной судашта, автономни областий къамий округийн судашта тIадиллад административни надзора бокъонаш чIоаггIа телхаярах болча уголовни бехктокхаме эзача наьха дешашка нийсеи шоай ханнахьеи хьожилга Iалашдар.

Пленумо хьалхадаьккхар, судаша, зуламашца лоаттабу къовсам чIоагIбара лаьрхIа гIулакхаш шоаш чакхдоахаши чIоаггIа бокъонаш телхаяра даькъе мело ца еши, шоай балха тIа социалистически законность бокъонца кхоачашъяро дIадехарашца нийса хьалхле лелае езаш хилар а зуламашца общественни кхерама маIанеи доккхала-зIамигалеи, хIаьта иштта бехкечун гIулакхаш довзийташ йола таннеши теркал а еш, хIаранена къаьст-къаьста таIазараш дарах долча закона положенеш юкъекхувлилга Iалашде дезаш хилар а.

Цул совгIа, СССР-а Лакхехьарча суда пленум хьежар граждански уголовнии дешаех яьча судебни решенешта СССР-а Лакхехьарча суда председателеи СССР-а Генеральни прокуророи яьча протесташка.

Пленума балхаца дакъа лаьцар СССР-а Генеральни прокурора Р. А. Руденкос, СССР-а Генеральни прокурора хьалхарча заместитела М. П. Малярова, цхьайолча областной, городской судий председателаша, СССР-а Лакхехьарча судерча Iилма-консультативни совета членаша.

# ДЕШАРХО АТЕИСТ ВОЛАШ ХЬАЛКХЕВЕ

КХУВШ йоагIача тIехьенна коммунистически кхетам балара доккха зе ду вай республике бахача наьха цхьадолча даькъе юкъе даьржача дына Iаьдалашен суеверешен.

Юкъера дIаяла ца тугаш чуеннай, халахете а, цхьабола дешархой тешаш йола суеверни белгалонаш. Шеко йоацаш да уж харц уйлаш тIехьабисача наха юкъера школе чуккухьаш хилар. ХIаьта цхьаболча дашa-ноаношa шоай бераш школе а ахийтац. Из бахьан долаш бераш дешара тIехьадус, шоллагIча шера чудус, юххера а, массава деша декхарийла веш дола закон кхоачаш ца дарга кхоачаву цо.

Кердача дешара шерах ши кIира дIадаьннад, хIаьта тхо, педагогаш, боккха хьехама болх бе безаш да цаI ца дуташ деррига бераш школе чуозара.

Из иштта доллашехьа а, шоай бераш деша ца ахийтарца шоаш царна дер мел доккха во да кхетале ца тугаш бола дай-ноаной ба вай хIанз а.

Масала, ший ши йоI деша ца ухийташ соцаьй «Горагорскнефта» НПУ склада экспедитора Давлетукаева, Надтеречни района «Верхне-Наурский» яхача винсовхозерча коммуниста Шатуевей Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза бригадира коммуниста Ибрагимовей школана новкъостал ца дарал совгIа, занятеш дIайолаеннача хьалхарча деношка шоаш а Iийра шоай бераш деша ца доахкийташ.

Цулухьа школай керттерча декхарех цаI да дешархошта юкъе а иштта цар даьштеи ноаноштеи юкъе а хIара денна, чIоаггIа хьехама болх бар.

Къоначу тIехьен сакхетам чура къаьнача замах юхедиса во гIулакхаш дIадоахаргдола керттера тера да эгтара хьалха хIара урока партийно-политически боарам лакхбар. Цу декхарах дика лоархIаю республикера бIарчча педагогически коллективаш.

Шаьлла района Сержень-Юртара юкъера школа, г. Гудермесера № 1 йола 8-шерара школа, г. Грознера №№ 45, 18, 46 йола юкъера школаш, г. МалгIабикера № 3 йола а кхыяраш а санна йолча школашка дешара предметаш хьехача а, классе боацаш мел беча балха тIа а дына харц уйлашта духьала къовсам лоаттабеш белгталара система я.

Эттара хьалхара мировоззрени гонахьарча гIозаргара хьаьц беро. Долче, цхьоалагIча классе деша денача бера кхетам тахка болабала беза хьалхарча классай дешархой школе доахача хьалхарча деношке а денз.

Школанна гонахьарча участкашка, дийнача Iалама уголокашка, колхозийи совхозийи кхашка, хьунагIа, хи тIа деча практически балхаша хьехархочоа новкъостал дергIа берий кхетаман уйлаштеи воздействи е, суеверещеи доацача хIамаех тешареи моастагIал дола уйла дег чу йоссае.

Масала, «Iалам чура чухьувза хий» яха тема Iомаеча хана Грозненски района Толстов-Юртарча юкъерча школа хьехархочо Р. М. Мальсаговас, опыташ ше гойташ хьахьекхар, йоачаш миштa хул, барометр мишта хьаяьй, цо болх мишта бу, из мича а сенна эша а ха Iомабир дешархой.

Массехк ди даькхар бераша барометро хьахьокхача земашка хьожаш, тIаккха практике тийшар уж цо даьхача земех хаоттам мишта хувцалу ха йиш хиларах. Хьехархочо бераштa дийцар револющи ялалехьарча хана шоашта хIамилг яккхар, нах Iехабар духьа ды делабьраша барометрах пайда эцаш хинна хилар.

Хьехархочо дийцар шоаш зем а боахаш бакъдир дешархоша, уж тийшар хургдар Iилманга гIолла ха йиш хиларах, даьлах тешаш болча боккхийча исташеи къонахашеи даим наьха дегаш тешале гIерташ долча дуIай из де низ ца кхоачилгах.

Эрсий мотти литературеи хьехаш болча хьехархоша, писателий классикий биографии творчествои шоаш йовзийташ дIагойт цар произведеней дына духьалара чулоацам. Сакъердаме урок йир хьехархочо В. В. Халиловас (Сунженски района Нестеровски юкъера школа («Эрсий мехка дика вахар хьанал» яхача Некрасова поэмах лаьца. Уроках тоъал йоккха моттиг лаьцар «МозгIар» яхача керто. Цу тIа поэто хьагучадоаккх дыно моттийтеи гIожеи леладеча гIулакхий маIан. Дешархоша из материал кIоаргагIа кхетаяра новкъостал дир урока тIа хьехархочо гойтача Перова суртий репродукце.

Чулоацам идейно кIоарга, политически ира, дешархой анализ е, шоашкара выводаш е, вIашагIтоха Iомабе харца белгалйоалаш я дуккхача хьехархой урокаш.

Наьсарен-Вокзалерча юкъерча школе массазаръяр санна йолча «ДIа-юха дувла лазараш» яхача темаца хьехархочо А. С. Васюникас кхетамца хьахьекхар лазараш даржилга общества вахара социальни хьалех, медицински знаней боарамах, бераш ца зойтара царех пайда эцарах тийша хилар. Туберкулезах нах дукхагIа мичахьа бов хьахьокхаш йола даннеш хьехархочо урока тIа йийцача дешархой тийшар капиталистически обществе из лазар керттерча даькъе къахьегамхошта юкъе хулаш хиларах.

Цунна тешал ду дIа-юха дувлача лазарех пачхаьа Россеи Нохч-ГIалгIайчеи нах боврах йолча статистически даннеша а.

ДЕША загIача хана бераштa атеистически кхетам балара торонаш мел йоккхий яле а, цунах кхоачамбаь Iе йиш яц: классе боацаш беча кхетама балхаца а еш хила еза атеистически пропаганда.

Шаьла, Шелковской, город МалгIабика, Наурски, г. Грозне яраш санна йолча республикерча дуккхача школашка атеистически уголокаши музеяши, художественни произведеней витринаш яккай, тематически сайренаш ю, лекцеш еш, беседаш ю, атеистически художественни фильмашка хьеж, уж дувц. Школашка арадоах пенгазеташ: «Къона атеист», «Атеиста спутник»; «Дынах дола бакъдар», «Дынах художникаша дувцар», «Дынах йола сийлахь-боккха Iилмахой уйлаш» яха стендаш кийчъю.

Пионерски комсомольски организацей балха тIа пайда боал атеистически кхетам баларах. Дешархошта, къаьстта а дынах тешашбараштa еш йола шоай влияни чIоагIъяр духьа комсомольцашеи пионерашеи школе белгалдоах къаьст-къаьстта дешархой баь деною, паспорташ дIадалар, кхыдараш а.

Микрорайона, юрта бахача наха юкъе беча берригача кхетама балха центраш а хинна дIаттай дукха школаш. Къаьстта чIоагIа уйла тIайохийт берий даьштаноаношта юкъе Iилма-атеистически знанеш йоаржаеча пропаганда. Из гIулакх лаьрхIа предприятешка, берий даьшта-ноаноштa лекцеш еш, квартирашка беседаш ю хьехархоша.

Цунца цхьана белгалдаккха деза да, атеистически кхетам балара даькъе хIанз вай школашка беш бола болх кхоачамболаш ца хилар.

Дукхха моттигаш я дынах тешаш болча даьша-ноаношеи гаргарча нахеи берашка дын Iамалаш ейташ, дын цIейш деадеча дакъа лоацийташ.

Кхенза йола, деша ягIа йиIигаш маьре ухийташ моттигаш я Грозненски, Шаьла, республика кхыча районашка.

Хьехархошта атеистически кхетам балара даькъе аьттув баргба эгтара хьалха хьехархойи кхетам лурашеи шоаш коммунистически идейность йолаши шоай наькъах дог тийша болашеи хиларца, маркенстско-ленински философе, Iилман атеизма дешаш дика кхеталеш, моттигерча церковникий, сектантий гIулакхий башхалонаш йовзаш, атеистически балха методика Iомаяь уж хуле.

Цулухьа школайи халкъа образовани органийн кулгалхой декхар да хьехархоштеи кхетам лураштеи атеистически кийчо еш хIара денна болх бар. Города, микрорайоне, юрта, колхозе, совхозе беча атеистически балха центр а хинна дIаотта еза вай школа.

Бера оамали лоIами хьахилийтара даькъе! керттерча лоархIаме ба дезали школеи. Уж ба халонаш эшае цунна новкъостал дераш, цуи оамалаш нийсъераш.

Дезалашеи школеи вай бераш — коммунистически общество хьалъераш материализмаи атеизмаи уйланца хьалкхебелга Iалашдергда цар барт тайна, хьалха латта декхар кхоачашдара тIабербазбаь цхьан беча балхо.

**М. УМАРОВ,**
**Нохч-ГIалгIай АССР-а просвещено министр.**

## ЦХЬАККХА А МА КЪАСТИЙТА

Укх шера дешара шу хьатIакхачалехьа ханнахьа ремонт яь кийчъяь ялар Наурски районера школаш. Цьабакъда, хIанз а массайолча школашка йистебаьннабац хьатIадеш хинна классни цIенош даь. Иштта Алпатовски юкъеча школе кирпишк ца хилар бахьан долаш ворхI классни цIа даь даккханза дисад. Цу тайпара хьал да «Калиновский» «Кирова» чхьагIар доаккхача совхозашка. Цига хьатIадеш хинна цIеноw а цхьацца хIама эшаш йисте ца доахаш латт.

Интерната дешархошта лаьрхIа хьалъеш йола общежити йисте ца йоккхаш Iийнаб «Чечингсельстрой» яхача треста гIишдошъераш а. Из хьалъе йолаяь ялхлагIа шу да. Цу хана денз шоаза тхов хийцаб цу общежите. ХIара шера пусковой лоархIаш я из объект, бакъда, кхы хувцалуш дац укхазара хьал. ГIишлошъераша хIанз тIеххьара йилла ха 1-гIа октябрь я.

Укх дешара шера Наурски района школашка болх бе 24 керда хьехархо венав. Уж берригаш хIанз болх беш ба. Бакъда, Нохч-ГIалгIай пачхаьалкхен пединститут яьккха баьнна цхьабола педагогаш шоаш Наурски районе балха хьожабаь боддаше а укхаза хьа ца кхоачаш бисаб. Цархе я «Советская Россия» яхача чхьагIар доаккхана совхоза школе английски мотт хьеха хьожаяь хинна Комарова Ольга.

Керда хьатIабаьхкача хьехархошта баха цIенош вIаштIехьдаьхад совхозашка, хIаьта во йоаккхо ю кердача хьехархой колхозий кулгалхоша. Колхозашка балха баха дукхагIа бола хьехархой юрта бахача наьха цIеношка Iеш ба. «Россия» яхача колхоза кулгалхоша къаьстта во йоакхо ю хьехархой. Цига укх шера балха вахийта пхи хьехархо юрта бахача наьха цIеношка вах, хIаьта цар школе болх бе вайта математик ваха моттиг а йоацаш дIавахав.

Цхьаькха а да дувцанза даргдоацаш. Наурски районе 1-ча сентябре деша ца доагIаш дикка бераш дисар.

Цу гIулакха оарцагIбаьннаб хьехархой. ХIаьта а школе хьа ца ухаш 65 дешархо ва. Царех дукхагIа яраш нохчий йиIигаш я. Деррига бераш школе ахийтара оарцагIъяла еза района общественност, школай педагогически коллективаш. Дешаш доацаш цхьаккха бер хила йиш яц.

**М. САЛМХАНОВ.**

ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Берлин. Бехера цIерахча школа цхьан классерча урока тIа. Хьехархо Гизела Ноак керда учебникаш дIадекъаш йоалл.

АДН — ТАСС сурт.

## «Маьршье» гIортарах хIама хиланзар

ВАШИНГТОН, 15 сентябрь. (ТАСС кор.). В. Вашетченко хоам бу:

КIайча цIено кепатеха араяьккхай президента къаьсттача помощника Комера кийчъяь къулбехьен Вьетнам «маьршъяра» США-с хьегача къих йола доклад. Пхи бутт хьалхагIа Джонсона Комера тIадилладар Вашингтонера Къулбехьен Вьетнаме дIахьош мел дола деррига тIемаца дувзаденна доацача гIулакхашца лостам белга а нийсделга а. Из доклад кепатеха араяккхарца дувзаденна президента Джонсона хьакхайкадир, къулбехьен вьетнамцашеи (цо йийцар Сайгонски режим яр. — **Корр. белгало**) цар американски союзникашеи (кхы тIем тIа) — наьха хьаькъалашеи дегаши шоашкахьа даха лелаеча яхье хIанзалца хьа совле яьккха ца хилар, цул совгIа царна мегадац Къулбехьен Вьетнаме чIоагIа латтаргйола обществои экономикеи вIаштIехьъяккха. Из иштта доллашехьа а, йоахар Джонсона, цу даькъе белгталара хIамаш карагIдаьннад.

Президентал тIехьагIа къамаьл даьча Фомера а иштта бакъдир, США-с Къулбехьен Вьетнамера «вокх тIем тIа а» котало ца яьккхалгеи цига хьалхагIа а санна къоастаянза дукха проблемаш латталгеи корреспонденташка аьлар цо, укх тIеххьарча 6—12 бетга Къулбехьен Вьетнаме керттера проблема тIа-тIа чIоагIлуш латта инфляци хиннай. Цо дIачуяннача доклада тIа йоах, «хIатIа доагIача шера ший экономика чIоагIъеча Къулбехьен Вьетнама правительствана новкъостал дара ший низаш тIадерзаде» лаьрхIа я США.

### ФЕРВУРДА КОГАМЕТТА ЭТТАЧУН ЗАЯВЛЕНИ

ЛОНДОН, 15 сентябрь. (ТАСС). Селхан сарахьа радио чу гIолла ше къамаьл деш ЮАР-а кердача премьер министра Бальтазар Форстера хьакхайкадир шийгарча гIулакха тIа хьалхагIа лаьттачо лелаяь расистски политика ше йизза хьаллоацаш хилар. Форстера иштта хоам бир, «пачхаьалкхе кхерамах лораяр духьа» мехка полицейски низаштз кулгалделга цо шийна дIатIалаьца а полицеи пабахтенеи министра гIулакх шийга дита лаьрхIа а хиларах.

Цу хьакъехьа хоам бу Рейтера агентства корреспондента Тейптаунера.

# ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

## ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

**СОФИЯ.** Чехословацки партийно-правительственни делегаца дийна пхьарийна доника шу оттадир БКП Варненски окружной комитетаи Варненски окружной халкъа советаи. Шун тIа бар КПЧ ЦК хьалхара секретарь, Чехословаке президент Антонин Новотный керте латтача чехословацки партийно-правительственни делегаце членаш, БКП ЦК хьалхара секретарь, НРБ Министрий Совета председатель Тодор Живков, Болгаре партеи правительстваи кулгалхой, хIаьта иштта моттигерча общественнии массовии организацей викалаш.

Иштта шун тIа вар хIанз Болгаре дола КПСС ЦК Президиума член, Украина Компарте ЦК хьалхара секретарь П. Е. Шелест.

Дег тIарча безамца чакхдаьлар пхьер. Цига меаршала надаш текъадир чехословацкии болгарскии партийни кулгалхой сийна, болгаро-чехословацкии доттагIал тоадалар тIехь.

**БУДАПЕШТ.** Венгерски халкъа Республика правительства йийха ена визитаца 9 сентябрера денз 13-ча сентябре кхаччалца Венгре хилар Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК Политбюро член, ДРВ премьер-министра заместитель Ле Тхань Нги керте латта ДРВ правительственни экономически делегаци. Делегаце переговораш йир ВСРП ЦК Политбюро член, ВНР Министрий Совета председатела заместитель Йена Фок керте лаьттача венгерски правительственни делегаца.

Делегацеша кулгаш язлир Вьетнама Демократически Республикана юха ца лург новкъостал деча, йоал йолцаш дуккхача ханна заем луча, 1967 шерарча товарооборотеи декхараш текхареи соглашенешта а кхыча документашта а.

**БУХАРЕСТ.** Октябра бетта юххье хIара шера деадергда Румыне хьувкъама Ди. Юртбоахама производственни кооперативай эгтара хьалхарча съезде еннача предложенех ЦIей деаде оттадаьа РКП ЦК-ои ССР Министрий Советои.

Укх гурахьа шоллагIча октябре юртбоахама продукци дукхагIа яккхара гIулакха карагIдаьннарий итогаш еш, производстве хьалха латтараш белгалбоахаш ахархой торжественни собранеш хургья юрташка. Художественни самодеятельноста коллективашка концерташ уттадайта лерхI. Городашка уттаергья юртбоахама продуктай выставкаш-ярмаркаш.

(ТАСС).

## «ДЖЕМИНИ-II» НИКЪ БАЬ ЯЬННАЙ

НЬЮ-ЙОРК, 15 сентябрь. (ТАСС). Джемини-11 яха кема дIахо никъ беш дап. «Джемини-11» яхача кема тIара раларни установка болх беш ца хилар бахьан долаш «Аджена» яхача ракетана цIаьха дегIала баха гIоота йиш йоацаш бисар космонавташ. Космически кема Iохоаде лаьрхIад Московски ханах тахан 17.00.

* * *

15 сентябрь. (ТАСС). «Джемини-11» яха американски космически кема ший никъ баь а даьнна Атлантически океана хи тIа Iохайнад.

Кема лаьттан тIа юхадоаладара 176 миль лакхача болх бе йолаялийтар регроракеташ. ЛаьрхIача моттига юххе Кеннеде мысагара Къулба Малхбоаленгахьа 1.116 километр гаьна московски ханах 17 сахьат даьлча парашутаца хи тIа Iохайра «Джемини-11». Кема тIа хиннача космонавташа Чарльз Конрадеи Ричард Гордонеи шоаш наькъа лелаш яьккхача хана дукха Iилман экспериментащ яь, белггала аьлча, «Аджена» яхача ракетана дегIал бахаб, кема чура космосе дIаараваьннав, сигалара сеткъийи лаьттании сурташ даьхад, лоацача хана массазарча арбитара тIа урагIкхийлад кема лаьттан тIехен тIара 850 миль лакхача.

«Гоам» яхача авианосеца тIа дIабугаргба космонавташ. Кхоана Кеннеде мысе кхоачабергба уж вертолето. Автоматически Iодоссадаьд кема.

### ИНДЕ ОБОРОНА МИНИСТЕРСТВА ХОАМ

ДЕЛИ, 15 сентябрь. (ТАСС). Инде оборона министерства кепа йоазонна лаьрхIа араяьккхай Пакистански эскара главнокомандующе—инарала Яхья-ханеи индийски эскара штаба начальника инарала Кумарамангаламеи Деле шин дийнахьа яьча переговорий результатий хьакъехьара заявлени.

Заявлене тIе белгалдоакх шинна а мехка хьашт дола дешаш дувцара юкъ-юкъе вIашагIбетталурга дувцалга оттабаьча соглашенега хьажа переговораш яь хилар.

Шинна а мехко хьакхайкадир машарера хьалаш лоаттадара, белггала аьлча доазон йистерча районашка де дезар де шоаш раьза хилар.

## «КАНАДИЕН ТРИБЮН»: ЦХЬАН ЗАБАСТОВКА ИСТОРИ

**«Канадиен трибюн» яхача газето ший оагIош тIа дийцад нийсбеттал дукхагIа йIаьхъеннача, Канада историегIа наггахьа мара хулаш ца хиннача забастовках лаьца.**

**Кердачун кепайоазон агентства (АПН) дешарий теркама кепа тох цу дувцара лоаца перевод.**

Питерборо городерча «Тилко пластикс компани» яхача кIада деча фирма коанаIараштa хьалхашка гIар-тата доацаш лел 12 кхалсагпикетчица — уж кхы дукхагIа хилийта бокъо еннаяц судо. Шоаш яхар кхоачашданза ца Iе лаьрхIа уж хIанз а лелаш ба цига. Нийс бутт хьалха йолаеннай из забастовка, хIаьта дукха хIама ца эшшаш еррига канадски пресса теркам шийна тIа а лостабаьб цо.

«Тилко» фирма цIенош лоххига, паькъара, цIеча кирпишкех даь да. Цхьадола корий кизга бIалгаш дохадаь да, кизгана меттел увттаяь картона йистош я бIаргагуш...

Вик Скурджата, болхлой-текстильщиний профсоюза викало, шийна дагаухар дувц:

— Забастовка боккъалара бахьан дар «голландец» аьле цIи йоллаш волча компане дайех цхьанне Гарольд Паммета ший заводе профсоюза отделени вIашагIйолла мукъа ца балар. Цхьабакъда, декабрера выступленеш яра духь оттар дар компане даьша хIара болхлочоа 25 доллар хула преми яла ца тигар, вешта аьлча, къахьегама соглашене тIа дIаязъяь услови кхоачашъе ца тигар.

Предприятерча болхлоех дукхагIбараш болча болхлоша - кхалнаха фабрикана хьалхашка пикеташ оттайир. ШоллагIа дийнахьа Паммета кхыбараш оттабир, цига хулаш лаьтта гIулакхаш царех лочкъа а даь. ХIаьта забастовка йолаенна кхо ди даьлча Паммета Iалашдир пикетчикий дукхал 12-нега кхаччалца кIезигъярах йола суда решени елга.

Бахаш болча бIаьхийча наха «турпала» санна хIана дац аьнна чIоагIа сий деш ва юхь тIара а прическагIа а сенатора Джозеф Маккартена тара леста «голландец» Паммет, цунна забастовщикаш голма хиларах. Цхьабакъда, юкъарчал доаццаш забастовкана юкъе эзарчарца метте, кхыча а болхлоацца деча къамаьлех кхы тайпа хIама хаза йиш я.

Стачка йолаенначул тIехьагIарча шоллагIча дийнахьа кхалнахага аьннадар компане ший условеш хьалхаяххалца шоаш мукъа хилар цар лерхIа йиш йолга. Цхьабакъда цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа «голландеца» аьлар, уж цхьанна хьале а бIаргаго лац шийна, аьнна.

«Сакъердам беций, — йоахар цунца дувзаденна Лилиан Оуэнера, забастовка еча болхлой-кхалнаьха викало, — стачка хинна мара духхьашха шоай дезалашца цхьана ахканара отпускаш чакхъяха йиш а йоацаш дуккха а кхалнах бусаш хинна хилар?».

Февраль бетта юххе «Тилко» цIеношта хьалхашка дуккха а нах юкъе а болаш хиннача кхаь забастовка доакъашхоша духьаленаш кхайкайора къахьегама довнашта судахой юкъе гIерташ хилара духьал. Iаьдалаша хIаьта а сихха терко йир. 28 саг суде велар. Бакъдар аьлча, царех шиъ мукъа-м валийтар, хIаьта а юхебисараш бехке а лаьрхIа, тайп-тайпара ханаш а теха. лийца боахкабе суд йир. Яь суд йохае, аьнна, даьча дехарга хIанз а хьежабац.

Суд забастовкашта юкъе гIертарах болхлоша фу лерхI ха гIийртар со, айса царца къамаьлаш деш.

«Паммета ше а бакъдир, нагахьа санна юстици юкъегIертаецаре ши кIира далалехьа ше оаха яхар деча оттарг хинна хилар», — аьлар сога Скурджата.

Из да Науэлла, сталелитейщиний профсоюза викало, лерхIар а.

...ДIахо фуд? ХIанз текстильщиний профсоюз къахьегама договор толхадарах «Тилко» даьшта таIазар дайта гIерташ я. ХIаьта кхалнах, хьалха а санна, хIанз а фабрикана пикетировани еш ба. Цар оагIонгахьа — еррига профсоюзий солидарность, гIо, ахчанцара новкъостал да.

Нийс бутт — йIаьха ха я. Болхлоща-кхалнахаца къамаьл деча хана къаьгга холуш да уж кIаьдбенна хилар. Цхьабакъда хIаьта а хаьдда хьагучадувл уж къувсанза, шоаш котбаллалца къувсанза ца Iе чIоагIо яь болга. Из да цар массане а лерхIар.

**Стэн ЛИНН.**
**(АПН).**

МОСКВА. СССР бувзама Министерства арахийцай Шота Руставели ваьча дийнахьа денз 800-гIа шу дизара хетаьча почтови маркай сери.

СУРТА ТIА: «Шота Руставеле 800-гIа шу» яха почтови марка.

ТАСС фотохроника.

## РУСТАВЕЛИ ЮБИЛЕЙНА КИЙЧО ЕШ ДА ДУНЕ

МОСКВА, 15 сентябрь. (ТАСС корр.). Дерригача дунен Машара совета решенех «ЦIокъа цIока юкха витязь» хьакхеллар, Грузе сийлахь-воккха поэт а уйланхо а хинна Шота Руставели ваьча дийнахьа денз 800 шу дизар белгалдоаккхаш да прогрессивни адам. Цу гIулакха хетаьяр Грузински СССР-а Москверча массазарча представительстве селхан хинна пресс-конференци. Советски доазол дехьарчеи журналисташта хьалхашка къамаьл даьча Грузински ССР-а Iилмай Академе бокъонца волча члена Г. В. Церетеле дийцар гIоръяьнча поэма хьакхоллаш хиннача замах, цу шедевра художественни дикалах, дерригача дунен Iилмахой, литературоведий гIозарашка «ЦIокъа цIока ювхача витяза» чIоагIа уйла тIайохийташ хиларах лаьца. Цо хоам бир, белгал аьлча, хIанз Грузе эгтара йизагIа йола, Iалаьмате дукха варианташи комментареши чулоацаш йола «Витяза» бархI томах латта академически издани арахеца кийчъеш хилар.

Грузински ССР-а Министрий Совета председатела заместитель йолча В. М. Сирадзес белгалдаьккхар, Грузе культуреи искусствои дегIакхувлара Шота Руставеле сийлахьбоккха кхоллам чIоагIа лоархIаме хилар.

В. М. Сирадзес хоам бир, Ш. Руставели ваьча дийнахьа денз 800 шу дизара хеталь выставка хьаелларца Грузински ССР-а 25 сентябре юбилейний торжествашдIайолалург хилар. Республике из цIей деадеча деношка хургья СССР-еи Грузеи писателий союзий вIашагIкхийтта пленум, республика Iилма академе юбилейни сесси. Руставелевски деной юкъмоттигера событи хургья 30 сентябре Грузе столице оттаергйола торжественни вечер. ЦIей деаде Грузе боагIаргба дунен 34 мехкара викалаш. Ерригсоюзни юбилейни комитета председатела. Цо хоам бир, Москве хулча юбилейца дувзаденна Руставеле улица тIа «ЦIокъа цIока ювхача витяза» цIаккъа лергвоацача автора памятник хьаделларгхиллаpax.

## Юртара кхалнаьха совет

Нагахьа саг хуле тамаш я Курчалоера кхалнаьха совета председатель Джамулаева Дагман ца йовзаш. Укх тIеххьарча диъ шера вIаштта шоай совета председатела хорж из кхалнаха. Из-м кхетадеш а да. Ший хьинарерча, массазарча кхетама балхаца сийле яьккхай цо юртарча кхалнаха хьалхашка.

...Йоккхий халонаш нийсъелар. болх бе йолаелча. МоллагIча цхьан наьха цIагIа чуяхача, ехе хьовзар из, цунна хацар сенгара дIайолаяла еза. Дынах тешаш волча моллагIча пхьанне деча хаттараштa жоп дала ца хов юсар из каст-каста. Деррига а ше де гIертар, цунна хацар активах пайда эца.

Цхьабакъда болх беш дIахо ме йола опыт хьаIоврa, нахаца къамаьл де Iомалора парна езаача темаех лаьца. ЦIий ца луш къамаьл лора цо шийл дуккха боккхагIа барашца а. Кхалнаьха совета юкъебоалабир юртара эгтара сакхетамегIа бола кхалнах. Юрт цхьайтта участках йийкъа а йийкъа, хIара участкана тIачIоагIъяь совета член яр. ХIаьта кхалнаьха совета членаша а, шоай аргIанна, балха юкъеозар шоай участкашкара кхыбола кхалнах. Болх хIанз тоалучахь баьлар. Массанахьа а кхоачар кхалнаьха совета бIарг.

Ма дезацар из кхенза йола йиIигаш маьре аха Iеха а беш, зоахалол дувцаш лелача кхалнаха. Иштта лелаш бола кхалнах цу сахьате соцабора, из тайпа зуламера гIулакх дIахо леладича мегаргдоацилга дIахайтар царна.

— Цхьа гIулакх нийсделар увхаза, — яхаш дуви Дагмана, — ер шу долаленнача юххье Курчалоерча Нанаева Тамарас, зоахалола ухача кхалнахаца кIезига дийначул тIехьагIа, ше яь тIайола свидетельство дIаделар ши бери сесаги долаш волча Любов Шабалга, цунга цу тIара ха хувцa а хувцийта, кхы дар даккхийтар духьа. Вурийтта шу а даланза яр Тамара.

Цхьабакъда, цхьаькха, ший цIагIа сесаги ши бери хилар дагадагIацар цунна. Фу ираз лургдар цо Тамарийна? Хулаш лаьтта зулам ший ханнахьа соцадир кхалнаьха совето. Массехказза Тамарарга яха хилар Дагман, цунца а цун даьшца а къамаьлаш дир. НанаевгIар кхийтаб аьнна хеталора тIаккхоачаш латтача эхьа кIалхара — эхь доадаь, дезалца, нахаца, обществаца безам боацаш лелача сага шоллагIа сесаг хулчара яьккхалгах.

Цхьабакъда, Тамара даьша боаггIаш бола сонам банзар шоашта цу гIулакха. Цхьа ха яьннача гIолла шоаш а кийчйир цар шоай йоI маьре яхийта. Тамара кхийна яьнна йоацилга шийна ховшехьа а, хIанз из югаш вар Курчалоерча полстанце болхло Бачий-Юрта ваха Тайсумов Iарби вар.

Пийий даьша къайлагIа бийса йиллар кхенза йола шоай йоI маьре яхийта, хозза, наьха санна урдув а доаккхаш.

Цу хана а цар лелаечох сакхийра кхалнаьха совета. Цун лерга ца хозаш, бIарга ца гуш диса йиш йолаш чапар илламо дола хIама. ХIанз НанаевгIарна чIоагIа бехк бир.

Кхалнаьха совета балха тIа дукха а да цу тайпара масалаш. Ший болх колхоза партийни организацеи юрта Советаеи айхха бувзам а болаш лелабу цо. Цун балха план партийни собране ювцаш а чIагIъеш а я.

Укх тIеххьарча хана кхалнаьха Совета балха тIа гучаювл керда формаши методаши. Совета членаша хьехама болх каст-каста бу хьаста юхе, ловзар эттача, хьатта, кхыча моттигашка.

Цар болх дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш укх тIеххьарча хана кхенза йола йиIигаш маьре ахар, дукха истий лелабар санна йола моттигаш хилац юрта.

**И. КАМАЕВ.**
**Шаьла района «Джалка» яхача совхоза ВЛКСМ комитета секретарь.**

**Редактор М. К. ЛЬЯНОВ**



**РЕДАКЦЕ АДРЕС:** г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора—2-41-23; редактора зам.—2-30-91; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий—2-25-72; корректорске — 2-09-20.

**АДРЕС РЕДАКЦИИ:** г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02179 Заказ № 4690.